

När kommer pengarna?

En explorativ studie av förväntade effekter för scenariot där statliga ersättningar och statliga löner uteblir

Susanna Holzer & Gustav Häggbom

Susanna Holzer & Gustav Häggbom

När kommer pengarna?

En explorativ studie av förväntade effekter för scenariot där statliga ersättningar och statliga löner uteblir

Titel	När kommer pengarna? – En explorativ studie av förväntade effekter för scenariot där statliga ersättningar och statliga löner uteblir
Title	When Do I Get My Money? – An Exploratory Analysis of the Expected Effects of Disruptions to Government Transfers and Public Sector Wages
Rapportnr	FOI-R--5929--SE
Månad	Juni
Utgivningsår	2026
Antal sidor	68
ISSN	1650-1942
Uppdragsgivare	Försäkringskassan
Forskningsområde	Försvarsekonomi
FoT-område	Inget FoT-område
Projektnr	E13980
Godkänd av	Per Sonnerby
Ansvarig avdelning	Försvarsanalys

Bild: Verktyg: DALL·E (OpenAI), via ChatGPT. Utvecklad av: Susanna Holzer Prompt: "Editorial illustration in a realistic Scandinavian style depicting the societal consequences of disrupted government payments. Diverse Swedish citizens, including pensioners, healthcare workers, families with children and workers, queue at an out-of-service cash machine in a Swedish urban setting. A government agency office and Swedish flag are visible in the background. Wet streets, subdued winter light and muted Nordic colours create a documentary atmosphere. The image should communicate societal dependence on social insurance payments, pensions and public-sector salaries while maintaining a calm, analytical and policy-oriented tone. Detailed pencil and watercolour rendering, high realism, suitable for a governmental research publication."

Detta verk är skyddat enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk, vilket bl.a. innebär att citering är tillåten i enlighet med vad som anges i 22 § i nämnd lag. För att använda verket på ett sätt som inte medges direkt av svensk lag krävs särskild överenskommelse.

This work is protected by the Swedish Act on Copyright in Literary and Artistic Works (1960:729). Citation is permitted in accordance with article 22 in said act. Any form of use that goes beyond what is permitted by Swedish copyright law, requires the written permission of FOI.

Sammanfattning

Rapporten analyserar de samhällsekonomiska konsekvenserna av ett scenario där staten inte kan genomföra utbetalningar till hushåll, vare sig i form av statliga ersättningar eller statliga löner. Utgångspunkten är ett totalförsvarsperspektiv där statens betalningsförmåga betraktas som en samhällsviktig funktion. Analysen har en explorativ ansats och ett systemperspektiv, där effekter följs från omedelbara likviditetsstörningar i hushåll till bredare konsekvenser i samhällsekonomin.

Resultaten visar att statliga ersättningar utgör en central del av många hushålls inkomster och fungerar som en stabiliserande faktor i ekonomin. Ett avbrott får därför snabba effekter: likviditetsbrist uppstår inom dagar, konsumtionen minskar och trycket på kommunernas försörjningsansvar ökar. Simuleringar indikerar att antalet personer som lever i hushåll med låg inkomststandard – ett mått som ofta används för att beskriva ekonomisk utsatthet och som avser hushåll vars disponibla inkomster understiger skäliga levnadskostnader – snabbt kan öka från knappt 500 000 till över 2,5 miljoner personer.

Uteblivna statliga löner får initialt mer begränsade effekter på hushållsnivå, men riskerar vid längre avbrott att påverka statens funktionsförmåga och kompetensförsörjning.

Analysen visar sammantaget att statens utbetalningsförmåga är en grundläggande förutsättning för ekonomisk stabilitet, samhällsfunktion och totalförsvarets motståndskraft.

Nyckelord: ekonomisk beredskap, statliga utbetalningar, socialförsäkring, statliga löner, hushållens försörjningsförmåga, likviditet, samhällsekonomiska konsekvenser, spridningseffekter, finansiell stabilitet, totalförsvaret, institutionell tillit

Summary

The report analyses the socio-economic consequences of a scenario in which the state is unable to execute payments to households, either in the form of government benefits or public sector wages. The study adopts a total defence perspective, where the state's payment capacity is regarded as a critical societal function. Using an exploratory and systems-oriented approach, the analysis traces effects from immediate household liquidity shortages to broader impacts across the economy.

The results show that government benefits constitute a central source of income for many households and function as an economic stabiliser. Payment disruptions would therefore have rapid effects: liquidity shortages would emerge within days, consumption would decline, and pressure on municipal social assistance systems would increase. Simulations indicate that the number of people living in households with a low-income standard could rise rapidly from just under 500,000 to more than 2.5 million people.

Interruptions to public sector wages would initially have more limited household-level effects, but prolonged disruptions risk affecting the state's operational capacity and workforce supply.

Overall, the analysis demonstrates that the state's ability to execute payments is fundamental to economic stability, societal functioning, and the resilience of Sweden's total defence system.

Keywords: Economic preparedness, government payment systems, social insurance, public sector wages, household liquidity constraints, household resilience, socio-economic impacts, cascading effects, financial stability, total defence, institutional trust

Förord

Denna rapport har tagits fram av Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) på uppdrag av Försäkringskassan.

Rapporten har skrivits av Susanna Holzer och Gustav Häggbom. Susanna Holzer har varit projektledare och haft huvudansvar för rapportens analytiska ramverk, sammanhållande analys och slutredaktion, medan Gustav Häggbom särskilt ansvarat för analysen av statliga löneutbetalningar. Projektägande chef var Ulf Jonsson.

Författarna vill rikta ett särskilt tack till Anna Nyman, Henrik Lindholm och Carl-Johan Mårtensson vid Försäkringskassan för uppdraget samt för värdefulla och insiktsfulla kommentarer under arbetets gång.

Vi vill även tacka för den seminariebehandling som genomförts vid Försäkringskassan, med deltagande från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Statens servicecenter. Deras synpunkter har bidragit till att utveckla och kvalitetssäkra analysen.

Vidare vill vi tacka de representanter från myndigheter, näringsliv och organisationer som deltagit i intervjuer inom ramen för studien. Deras bidrag har utgjort värdefulla analytiska resonemangspartner och bidragit till att pröva och fördjupa rapportens slutsatser

Slutligen riktas ett tack till Joel Karlsson, Peter Bäckström och Anna Svensson för värdefulla inspel i samband med seminariebehandlingen vid FOI, samt till Celinda Palm för illustration av rapportens systembild i kapitel 6.

Eventuella kvarstående brister och slutsatser i rapporten är författarnas egna.

Kista, maj 2026

Susanna Holzer och Gustav Häggbom

Innehåll

1. Inledning	8
Syfte och frågeställningar	9
Disposition.....	10
2. Metod och avgränsningar	11
Tidsdimension som analytiskt verktyg	11
Avgränsningar och förtydliganden	12
Avgränsning – statens utbetalningsförmåga till individer ..	12
Inkomst som begrepp.....	13
Hushåll och konsumtionsenhet	13
2023 – en ögonblicksbild.....	14
Källor och källkritiska överväganden	14
3. Omfattning och struktur för statliga ersättningar	16
Hushållens inkomststruktur.....	18
Hushållstyper och inkomstfördelning	18
Geografiska strukturer	21
Demografi och arbetsmarknad	26
4. Konsekvenser av uteblivna statliga ersättningar.....	30
Direkt effekt: Inkomstbortfall och likviditetsstress hos hushållen	31
Sekundär effekt: Konsumtionsminskning och ökat kreditberoende ..	32
Tertiär effekt: Ökat kommunalt försörjningsansvar.....	34
Effekter på skatteintäkter och offentlig ekonomi.....	35
Samhällsekonomiska spridningseffekter	37
5. Konsekvenser av uteblivna statliga löner.....	40
Statligt anställda.....	40
Hushållens ekonomi	41
Ekonomisk utsatthet vid utebliven lön	43
Geografisk exponering	45
Samhällseffekt och totalförsvaret.....	46
Samlad bedömning: samhällseffekt och totalförsvaret	48

fort.

6. Samlad systemeffekt	50
Samtidiga ekonomiska chocker	50
Förstärkningseffekter mellan sektorer	52
Effekter på finansiell stabilitet	52
Förtroendedimension och institutionell stabilitet.....	53
7. Diskussion och slutsatser	55
Del A – slutsatser/systemanalys.....	55
Del B – sannolikhet, osäkerhet och realism	57
Förslag på vidare studier	59
Referenser	60
Bilagor	64
Bilaga A: Kommunindelning enligt SKR	64
Bilaga B: Intervjuer och dialoger.....	67

1. Inledning

I sviterna av det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa betonade Försvarsberedningen 2023 vikten av att totalförsvaret ska kunna upprätthålla samhällsviktiga funktioner under såväl fredstida kriser som vid väpnat angrepp. Med utgångspunkt i Sveriges vitala nationella säkerhetsintressen – det vill säga statens mest grundläggande intressen kopplade till suveränitet och handlingsförmåga – samt medlemskapet i Nato, framhöll beredningen att det civila försvaret ska ha förmåga att säkerställa de viktigaste funktionerna i samhället.¹

En av dessa centrala samhällsfunktioner är statliga utbetalningar till hushåll och företag.² Dessa omfattar såväl statliga transfereringar, såsom socialförsäkring och arbetslöshetsersättning, som statliga löneutbetalningar och andra ersättningar, där samhällsfunktionen avser hela processen från handläggning till utbetalning samt information till medborgare.

Sedan 2022 är många av Sveriges statliga myndigheter organiserade i beredskapssektorer, vilka tillsammans ska säkerställa upprätthållandet av samhällsviktiga funktioner vid fredstida kriser och höjd beredskap. Försäkringskassan är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn *Ekonomisk säkerhet*.³ I sektorn ingår även Arbetsförmedlingen, Pensionsmyndigheten, Skatteverket, Statens servicecenter (SSC), Riksgälden och Utbetalningsmyndigheten.

Inom beredskapssektorn Ekonomisk säkerhet utgör utbetalningar inom ramen för socialförsäringen ett av de mest omfattande och samhällsekonomiskt betydelsefulla statliga transfereringarna. År 2023 uppgick utbetalningarna från Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten tillsammans till omkring 680 miljarder kronor och nådde cirka 80 procent av Sveriges befolkning.⁴

Statliga utbetalningar är, liksom andra finansiella transfereringar i samhället, i hög grad beroende av gemensamma digitala system. Dessa system kan beskrivas som ett finansiellt ekosystem med tätt integrerade beroenden, där störningar snabbt kan sprida sig till andra samhällssektorer och få eskalerande effekter.⁵ De statliga utbetalningarna distribueras genom ett begränsat antal tekniska infrastrukturer och förvaltas av ett fåtal myndigheter med särskilt IT-ansvar.

Detta innebär att flera av statens utbetalningar, även när de beslutas av olika myndigheter, är beroende av gemensamma systemlösningar. Försäkringskassan har i

¹ Ds 2023:34, *Kraftsamling*, s.24.

² MCF (2026b), s.4. Notera att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) bytt namn till Myndigheten för civil beredskap (MCF). I rapporten förekommer därför båda benämningar.

³ Se förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

⁴ Försäkringskassan (2024b) Pensionsmyndigheten (2024).

⁵ Se exempelvis SOU (2023:16) *Staten och betalningarna* och Riksbankens *Betalningsrapport 2024* och Riksbanken *Betalningsrapport 2025*.

detta avseende en central roll, både som utbetalande myndighet och som teknisk plattform för andra statliga ersättningar. Utöver socialförsäkringen omfattar detta exempelvis försvarsförmåner som beslutas av Försvarsmakten men betalas ut via Försäkringskassans utbetalningssystem. En stor andel av statliga löner administreras och betalas ut genom Statens servicecenter, som i sin tur är beroende av Försäkringskassans IT-system. Flera av statens mest omfattande och regelbundna utbetalningar är därmed funktionellt sammankopplade genom gemensamma tekniska beroenden.

Mot denna bakgrund har Försäkringskassan gett Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) i uppdrag att analysera vilka samhällsekonomiska konsekvenser som kan uppstå om statliga utbetalningar till hushåll inte kan genomföras. Analysen utgår från ett scenario där Försäkringskassans utbetalningsförmåga upphör, vilket innebär att såväl utbetalningar av socialförsäkringen som andra ersättningar och statliga löner som är beroende av myndighetens IT-system inte kan genomföras. Analysen behandlar inte orsakerna till ett sådant avbrott. Studien genomförs ur ett totalförsvarsperspektiv och med en explorativ ansats.

Syfte och frågeställningar

Syftet med studien är att analysera vilka samhällsekonomiska konsekvenser som kan uppstå om statliga utbetalningar till hushåll, i form av statliga ersättningar eller statliga löner, inte kan genomföras.

Analysen omfattar effekter för hushåll, företag, kommuner, regioner och samhälls-ekonomi i stort, med särskilt fokus på grupper och sektorer där inkomster och ekonomisk stabilitet i hög grad är beroende av statliga utbetalningar. Vidare analyseras de ekonomiska beroenden som finns mellan statliga utbetalningar, hushållens inkomster och centrala samhällsfunktioner, samt hur störningar kan påverka försörjningsförmåga och ekonomisk stabilitet i ett försämrat omvärldsläge.

Analysen utgår från följande frågeställningar:

1. Vilken betydelse har statliga ersättningar för hushållens inkomster och hur varierar beroendet mellan olika hushållstyper, grupper och kommuner?
2. Vilka samhällsekonomiska konsekvenser kan uppstå om statliga ersättningar inte kan genomföras?
3. Vilka samhällsekonomiska konsekvenser kan uppstå om statliga löneutbetalningar inte kan genomföras?

Den första frågan besvaras genom att analysera hur stor andel av hushållens disponibla inkomster som utgörs av statliga ersättningar samt hur detta varierar mellan olika grupper i samhället och över kommuner. Den andra och tredje frågan behandlar direkta och indirekta effekter av avbrott i respektive utbetalning, med

beaktande av hur konsekvenser utvecklas över tid – från omedelbara effekter på hushållens likviditet till bredare påverkan på arbetsmarknad, offentlig ekonomi och samhällsekonomisk stabilitet.

Analysen baseras till stor del på underlag som har tagits fram av Försäkringskassan särskilt för detta uppdrag och som redovisas i rapporten *Vilken betydelse har statliga ersättningar och löner för hushållens inkomster? - En analys av beredskapssektorn Ekonomisk säkerhets betydelse för hushållens ekonomi* (Försäkringskassan (2026)).

Disposition

Rapporten är strukturerad i sju kapitel. I kapitel 1 introduceras studiens bakgrund, syfte och frågeställningar. Kapitel 2 redogör för metodval, centrala avgränsningar samt de datakällor som ligger till grund för analysen. I kapitel 3 beskrivs omfattningen och strukturen för statliga ersättningar, med fokus på hushållens inkomststruktur samt geografiska och demografiska skillnader. Kapitel 4 analyserar konsekvenserna av uteblivna statliga ersättningar, från direkta effekter på hushållens likviditet till bredare samhällsekonomiska spridningseffekter. Kapitel 5 behandlar motsvarande konsekvenser vid uteblivna statliga löneutbetalningar, med särskilt fokus på statligt anställda och statens funktionsförmåga. I kapitel 6 sammanförs analyserna i ett systemperspektiv, där samtidiga störningar och förstärkningseffekter mellan olika sektorer diskuteras. Avslutningsvis presenteras i kapitel 7 en samlad diskussion och rapportens slutsatser, följt av förslag på vidare studier.

2. Metod och avgränsningar

Analysen genomförs med en explorativ ansats och struktureras som en samhällskonsekvensanalys med ett systemperspektiv.⁶ Det innebär att studien identifierar och analyserar möjliga effekter av ett hypotetiskt avbrott i statliga utbetalningar till hushåll genom att kartlägga beroenden, konsekvenskedjor och spridningsmekanismer över tid.

Analysen genomförs stegvis och delas in i tre analytiska nivåer:

1. **Direkta effekter på hushållsnivå**
Analysen inleds med att identifiera omedelbara konsekvenser för hushållens inkomster, betalningsförmåga och möjligheter att upprätthålla grundläggande försörjning.
2. **Indirekta effekter på kommunal och regional nivå**
Därefter analyseras följd effekter för kommuner och regioner, inklusive påverkan på ekonomiskt bistånd, offentlig service och lokal ekonomi.
3. **Systemövergripande effekter och spridningsmekanismer**
Slutligen analyseras hur effekter kan förstärkas och spridas mellan samhällssektorer samt vilka mer långsiktiga konsekvenser som kan uppstå för ekonomisk stabilitet och institutionell tillit.

Tidsdimension som analytiskt verktyg

Tid används som en strukturerande dimension i rapporten. Potentiella konsekvenser bedöms inom tre tidsintervall: 1–7 dagar, 1–4 veckor samt en månad eller längre. Tidsindelningen är inte avsedd som en prognos över faktiska händelseförlopp, utan som ett analytiskt verktyg för att strukturera hur effekter kan utvecklas och spridas över tid. Indelningen utgår från etablerade metodansatser för beroende- och samhällskonsekvensanalys inom samhällsviktig verksamhet.⁷

Det första intervallet (1–7 dagar) fångar omedelbara likviditetseffekter på hushållsnivå. Forskning och myndighetsanalyser visar att många hushåll har begränsade likviditetsbuffertar och är beroende av regelbundna inbetalningar för att

⁶ För en djupare beskrivning av explorativ ansats se exempelvis Stebbins (2001) och Swedberg (2020). MSB (2012) *Vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet*; MSB (2014) *Vägledning för beroendeanalys*; MSB (2020) *Metodstöd för samhällskonsekvensanalys* är alla bra exempel på samhällskonsekvensanalys med systemperspektiv.

⁷ Tidsindelningen är förenlig med etablerade metodstöd för beroende- och konsekvensanalys inom samhällsviktig verksamhet (MSB, 2014; 2020). Motsvarande mönster av tidsmässig eskalation är även väl dokumenterat i analyser av systemrisk och kritisk infrastruktur (Riksbanken, 2024; 2025; Pescaroli & Alexander, 2016).

hantera löpande utgifter i betalningssystem som utmärks av en hög digitalisering kan störningar därför snabbt påverka betalningsförmåga och konsumtion.⁸

Det andra intervallet (1–4 veckor) speglar normala löne- och utbetalningscykler. Under denna period kan initiala likviditetsproblem övergå i mer strukturerade anpassningar, såsom ökat behov av ekonomiskt bistånd, förändrat kreditutnyttjande och minskade skatteintäkter.

Det tredje intervallet (en månad eller längre) avser potentiella systemövergripande effekter. Här kan konsekvenser förstärkas genom kaskadeffekter mellan hushåll, offentlig sektor, kreditmarknad och näringsliv, med möjliga implikationer för ekonomisk stabilitet och institutionell tillit.

Genom denna tidsindelning möjliggörs en analys som fångar både omedelbara effekter och mer långsiktiga spridningsmekanismer i samhällsekonomin.

Avgränsningar och förtydliganden

Fokus för föreliggande analys ligger på realekonomiska effekter för hushåll, kommuner, kreditmarknader och näringsliv, såsom påverkan på konsumtion, likviditet och ekonomisk stabilitet om statliga utbetalningar uteblir. Studien omfattar inte en teknisk eller operativ genomgång av Försäkringskassans IT-system, säkerhetsarkitektur eller administrativa beroenden mellan myndigheter. Den bedömer inte heller sannolikheten för eller orsaken till ett avbrott i utbetalningar, såsom tekniska fel, cyberangrepp eller andra störningar.

Analysen behandlar således inte utbetalningskedjans interna redundans eller juridiska och organisatoriska ansvarsförhållanden, utan fokuserar på de ekonomiska och samhälleliga effekterna om ett avbrott skulle inträffa. Avgränsningen möjliggör en systeminriktad konsekvensanalys utan ställningstagande till bakomliggande tekniska eller operativa faktorer.

Avgränsning – statens utbetalningsförmåga till individer

Beredskapssektorn *Ekonomisk säkerhet* omfattar ett brett spektrum av samhällsfunktioner, däribland finansiering av offentlig verksamhet, skatteuppbörd samt hantering av statliga utbetalningar. Denna rapport analyserar en avgränsad del av detta område: statens förmåga att upprätthålla vissa utbetalningar till individer. Fokus ligger således på de utbetalningar som direkt påverkar hushållens ekonomi, det vill säga statliga ersättningar – vilka i huvudsak utgörs av socialförsäkringar – samt statliga löneutbetalningar. Fokus vilar på vilka samhällsekonomiska och

⁸ Se exempelvis Finansinspektionen (2021) om hushållens ekonomiska motståndskraft och Riksbanken (2024; 2025) om det svenska betalningssystemets digitalisering och beroenden. Se även SOU 2023:16 *Staten och betalningarna*.

institutionella konsekvenser som kan tänkas uppstå vid avbrott i dessa ekonomiska flöden.

Rapporten analyserar inte skatteuppbörd, finansiering av offentlig verksamhet eller stabiliteten i det finansiella systemet i stort, men nämner dessa i samband med effektanalyser av stoppade statliga ersättningar eller statliga löner. Tyngdpunkten ligger i stället på hur uteblivna statliga utbetalningar påverkar hushållens möjligheter att upprätthålla grundläggande försörjning, den aggregerade efterfrågan samt statens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Inkomst som begrepp

De inkomstuppgifter som redovisas i rapporten avser registrerade och beskattningsbara inkomster enligt administrativa register från Skatteverket, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och SCB. Det innebär att analysen utgår från formellt redovisade arbetsinkomster, transfereringar och kapitalinkomster som ingår i den disponibla inkomsten enligt officiell statistik.

I rapporten nämns begrepp som *inkomst* och *disponibel inkomst*, men det är viktigt att notera att dessa ekonomiska resurser inte omfattar inkomster som inte registreras i skatte- eller transfereringssystem. Exempel på sådana kan vara privata gåvor mellan hushåll, informella stödinsatser, icke beskattade inkomster eller tillgång till sparade medel som inte genererar löpande inkomster. Inte heller värdet av informella nätverk eller hushållens tillgång till reala tillgångar utan löpande avkastning fångas i statistiken.

Detta innebär att den redovisade inkomsten speglar den formella och registrerade försörjningsbasen, men inte nödvändigtvis hushållens samlade ekonomiska handlingsutrymme. I rapportens analys av ekonomisk sårbarhet bör därför inkomst-måtten tolkas som ett mått på beroende av formella inkomstflöden snarare än en fullständig bild av hushållens totala resurser.

Hushåll och konsumtionsenhet

I delar av det statistiska underlaget används konsumtionsenheter som analysenhet. En konsumtionsenhet är ett mått som används för att justera inkomster efter hushållets storlek och sammansättning för att möjliggöra jämförelser av ekonomisk standard mellan olika hushåll. Måttet bygger på antagandet att personer som bor tillsammans delar vissa kostnader och därmed inte behöver lika stora resurser per person som ensamhushåll.

För att underlätta läsbarheten används i rapporten genomgående begreppet *hushåll* även i de fall där det statistiska underlaget avser konsumtionsenheter. Begreppen är dock inte identiska och uppgifterna ska därför inte tolkas som exakta skattningar av antalet hushåll. Förenklingen bedöms inte påverka rapportens huvudsakliga slutsatser, eftersom analysen fokuserar på hushållens beroende av statliga

utbetalningar och de övergripande samhällsekonomiska konsekvenserna av uteblivna utbetalningar snarare än på exakta nivåskattningar.

2023 – en ögonblicksbild

Analysen i rapporten utgår från förhållanden och statistik för år 2023. Nivåer och mottagargrupper varierar över tid, men syftet är att ge en ögonblicksbild av statliga utbetalningars omfattning och betydelse för hushållens ekonomi. Den bild som presenteras i rapporten ska därför inte tolkas som en exakt beskrivning av situationen vid varje given tidpunkt. Trots att nivåerna av statliga utbetalningar kan variera mellan olika år visar analysen att utbetalningarna berör en mycket stor andel av befolkningen och utgör en central del av många hushålls försörjning.

Källor och källkritiska överväganden

Analysen bygger på en kombination av kvantitativa och kvalitativa datakällor. Statistiska underlag hämtas från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och SCB och omfattar uppgifter om utbetalningsvolym, mottagargrupper, inkomstfördelning och hushållsstruktur. Därutöver används myndighets-specifika datauttag inom ramen för uppdraget för att fördjupa analysen av statliga utbetalningar och deras ekonomiska förutsättningar. Dokumentstudier av statliga utredningar, myndighetsrapporter och analyser av finansiell stabilitet används som kontextuellt underlag.

För att analysera hushållens ekonomiska situation vid ett bortfall av statliga utbetalningar tillämpas SCB mikrosimuleringsmodell FASIT.⁹ Modellen möjliggör beräkningar av hur olika hushållstypers disponibla inkomster påverkas av förändringar i skatter, transfereringar och andra offentliga regelverk. FASIT bygger på individ- och hushållsdata från flera administrativa register som sammanställs av SCB och används för att beskriva hushållens ekonomiska situation och simulera effekter av olika regeländringar.

Eftersom FASIT-modellen inte innehåller information om var och av vem en lön administreras går det inte att direkt identifiera vilka statligt anställda som omfattas av Statens servicecenters (SSC) lönetjänster. För att analysera effekterna av ett avbrott i SSC löneutbetalningar används därför ett urval av statligt anställda som, utifrån kända egenskaper såsom kön, ålder, inkomst och geografisk fördelning, i möjligaste mån speglar den population som omfattas av SSC löneadministration.

Som ett komplement till den kvantitativa analysen har 13 semistrukturerade expertintervjuer genomförts med representanter från offentlig sektor, näringsliv, försvar och civilsamhälle. Syftet med intervjuerna var inte att samla in empiriska data i strikt mening, utan att fungera som analytiska resonemangspartner i arbetet

⁹ Se Försäkringskassan (2026) för en beskrivning av modell och underlag.

med att identifiera och pröva möjliga konsekvenskedjor. Intervjuerna användes således främst för att testa rimligheten i de antaganden och spridningsmekanismer som identifierats i analysen samt för att fånga upp perspektiv från aktörer i olika samhällssektorer. Av integritets- och förtroendeskäl redovisas intervjuerna inte i citerbar form, utan används i stället som underlag för den samlade analytiska bedömningen. En översikt över de organisationer som deltagit i intervjuerna återfinns i bilaga 2.

Eftersom studien är explorativ och utgår från ett hypotetiskt störningsscenario bygger delar av analysen på antaganden om tidsförlopp och anpassningsbeteenden. Resultat från simuleringar ska tolkas som indikativa snarare än prognostiska.

3. Omfattning och struktur för statliga ersättningar

I detta kapitel redovisas omfattningen och fördelningen av statliga ersättningar till hushåll. Analysen avgränsas till de ersättningar som betalas ut av Försäkringskassan, vilka till övervägande del utgörs av socialförsäkringen – men även omfattar en mindre andel andra ersättningar, såsom vissa försvarsförmåner. Begreppet statliga ersättningar används därför genomgående i rapporten, även om socialförsäkringen utgör den klart dominerande delen av de analyserade utbetalningarna.

De statliga ersättningar som utgörs av socialförsäkringen i Sverige består av flera förmånssystem som tillsammans syftar till att ge ekonomisk trygghet vid exempelvis sjukdom, funktionsnedsättning, föräldraskap och ålderdom. Systemet bygger på både inkomstbortfallsprincipen och grundtrygghetsprincipen, vilket innebär att det dels kompenserar förlorad arbetsinkomst, dels garanterar en viss ekonomisk miniminivå.¹⁰ De centrala delarna utgörs av pensionsförsäkringen, sjukförsäkringen, föräldraförsäkringen och arbetsskadeförsäkringen. Dessa administreras i huvudsak av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, som ansvarar för handläggning, beslut och utbetalning av förmånerna och som därmed har en central roll i den svenska välfärdsmodellen.

År 2023 uppgick de utbetalningar till hushåll som administrerades av Försäkringskassan till cirka 242 miljarder kronor, där huvuddelen utgjordes av sjukpenning, föräldrapenning och barnbidrag. Dessa utbetalningar motsvarade nästan en femtedel av statens samtliga utgifter samma år.¹¹ Pensionsmyndigheten beslutade samma år om att låta betala ut 438 miljarder kronor i pensioner och pensionsrelaterade ersättningar.¹² Ur ett tekniskt och administrativt perspektiv är det viktigt att notera att Försäkringskassan även fungerar som utbetalande myndighet för pensioner och pensionsrelaterade ersättningar. Ett avbrott i Försäkringskassans utbetalningar skulle därmed även påverka mottagare av pensioner.

Fördelningen av statliga ersättningar mellan de största förmånsområdena framgår av figur 1. Pensioner och pensionsrelaterade ersättningar utgjorde drygt två tredje-

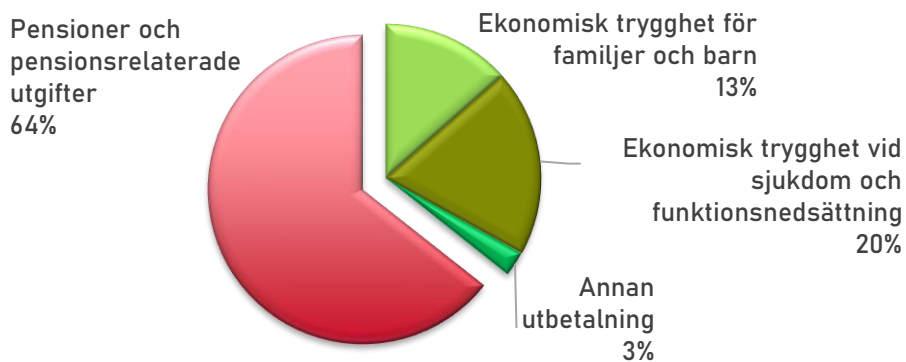
¹⁰ Socialförsäkringen omfattar i regel alla som är folkbokförda eller arbetar i Sverige, varför exempelvis asylsökande som inte har uppehållstillstånd eller är folkbokförda inte omfattas. Bestämmelserna om socialförsäkringen finns samlade i socialförsäkringsbalken (2010:110). Balken omfattar såväl inkomstrelaterade ersättningar som skattefinansierade bidrag, exempelvis familjeförmåner till föräldrar och barn, särskilda stöd till personer med funktionsnedsättning, efterlevandeförmåner samt olika former av bostadsstöd. Arbetslöshetsförsäkringen ses ofta som en del av socialförsäkringssystemet, men omfattas inte av socialförsäkringsbalken utan regleras i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. Den administreras av andra aktörer och behandlas därför inte inom ramen för denna framställning, som är avgränsad till de förmåner som handlägs av Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten.

¹¹ ESV (2024), s9.

¹² Pensionsmyndigheten (2024), Årsredovisning 2023, s 41.

delar av statens utbetalade ersättningar under 2023, ersättningar som administreras av Pensionsmyndigheten, men betalas ut av Försäkringskassan. Bland de förmåner som administrerades av Försäkringskassan svarade cirka 20 procent av ersättningarna för ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Statlig ersättning för ekonomisk trygghet för familjer och barn utgjorde omkring 13 procent av de totala ersättningarna. Resterande del, drygt tre procent, utgjordes av ersättningar såsom etableringsersättning och andra riktade stöd till särskilda grupper som exempelvis familjebidrag till totalförsvarspliktiga.

Figur 1. Statliga ersättningar som betades ut via Försäkringskassans system 2023*

Källa: Försäkringskassan (2024) och Pensionsmyndigheten (2024). Notera: *Totalt betalade staten ut 680 miljarder kronor via Försäkringskassans system 2023 i statliga ersättningar.

För att sätta statliga ersättningar i en relation, motsvarade dessa 680 miljarder kronor omkring 11 procent av Sveriges bruttonationalprodukt samma år (SCB, 2024).¹³ Det bör samtidigt uppmärksammas att en betydande del av Pensionsmyndighetens utbetalningar avser den allmänna inkomstgrundade pensionen, vilken finansieras genom pensionsavgifter och buffertfonder inom pensionssystemet och därmed i huvudsak ligger utanför statsbudgeten.¹⁴ Trots detta utgör dessa utbetalningar en central del av hushållens ekonomiska trygghet och försörjning.

¹³ BNP för 2023 var ca 6 207 miljarder kronor, SCB (2026a) *Nationalräkenskaperna*.

¹⁴ Pensionsmyndigheten (2024).

Hushållens inkomststruktur

Statliga ersättningar utgör en central komponent för många hushålls disponibla inkomster, men dess betydelse varierar mellan individer, hushållsgrupper¹⁵ och livsfaser.

Hushållstyper och inkomstfördelning¹⁶

För att belysa statliga ersättnings betydelse för hushållens ekonomi i Sverige presenteras en deskriptiv översikt i tabell 1. Hushållen delas in i nio kategorier utifrån tre huvudgrupper: hushåll med barn, hushåll utan barn samt pensionärs-hushåll.¹⁷ Varje huvudgrupp delas vidare in efter hushållssammansättning, det vill säga ensamstående kvinnor, ensamstående män och sammanboende. I grupperna pensionärshushåll och hushåll med barn är sammanboende den största kategorin, medan hushåll utan barn i något högre grad består av ensamstående.

Tabell 1 visar hur inkomstnivåer och statliga ersättnings betydelse varierar mellan olika hushållstyper i Sverige. Högst median- och medelinkomster återfinns bland sammanboende utan barn, medan lägre nivåer återfinns bland ensamstående kvinnor med barn samt bland ensamstående kvinnliga pensionärer.

Att både median- och medelinkomst redovisas syftar till att synliggöra inkomst-spridningen inom respektive hushållstyp. I flera pensionärsgrupper är medelinkomsten avsevärt högre än medianinkomsten, vilket indikerar en större spridning där en mindre andel hushåll med relativt höga inkomster drar upp genomsnittet.

Kolumnen *Hushållens andel av statliga ersättningar* visar hur de totala utbetalningarna fördelas mellan hushållstyperna. De största andelarna tillfaller sammanboende pensionärer (38 procent) och sammanboende med barn (33 procent).

Kolumnen *Statliga ersättningar som andel av disponibel inkomst* visar i stället hur stor del av hushållens inkomster som utgörs av statliga ersättningar. För hela befolkningen uppgår denna andel till drygt 16 procent, men variationen mellan hushållstyper är stor. Andelen är högst bland ensamstående pensionärer – särskilt kvinnor (56 procent) – och lägst bland sammanboende utan barn (4 procent). Bland hushåll med barn uppgår motsvarande andel till 20,4 procent för ensamstående kvinnor och 8 procent för sammanboende, vilket tydliggör skillnader i beroende mellan olika hushållstyper.

¹⁵ I rapporten alterneras begrepp som *hushållstyper* och *hushållsgrupper*, men dessa avser samma sak.

¹⁶ Detta avsnitt bygger i huvudsak på det statistiskt material som Försäkringskassan tagit fram för denna rapport som Försäkringskassan (2026). Då värdena som presenteras här baseras på modellskattningar i FASIT, vilka utgår från simulerade data och antaganden om hushållens inkomster och ersättningar, skiljer de sig metodmässigt från officiell statistik och är därför inte direkt jämförbara med uppgifter om inkomster och ekonomiskt bistånd.

¹⁷ Med pensionär avses här att en person/ett hushåll som får minst halva sin inkomst från pensioner, dvs. pension (inkl. privata pensioner som inte betalas ut av Pensionsmyndigheten).

Tabell 1. Sveriges hushåll och hushållens ekonomi

	Hushållens ekonomi ^(a,b)				Statliga ersättningar (SE)	
	Individer (i tusental)	Hushåll (i tusental)	Medianink. (i tusental kronor)	Medelink. (i tusental kronor)	Hushållens andel av SE (i%)	SE som andel av disp. ink (i%)
Hushållsgrupp						
Med barn						
Ensamstående kvinna	511	182	197	223	5	20
Ensamstående man	206	73	250	308	1	8
Sammanboende	3 974	973	314	360	33	8
Utan barn						
Ensamstående kvinna	688	599	289	314	2	10
Ensamstående man	902	793	312	346	2	7
Sammanboende	1 482	663	448	509	4	4
Pensionär						
Ensamstående kvinna	602	543	217	279	9	56
Ensamstående man	371	321	240	317	6	48
Sammanboende	1 590	709	332	417	38	38
Sverige	10 327	4 856	314	372	100	16

Källa: Försäkringskassan (2026), författarnas bearbetning. Notera: (a) begreppet hushåll i tabellen är genomgående ekvivalent med konsumtionsenheter enligt FASIT:s definitioner, se kapitel 2 för diskussion och förklaring. (b) Differenser mellan individ- och hushållsstatistik i materialet bedöms huvudsakligen vara relaterade till hur konsumtionsenheter och ekonomiska hushåll klassificeras i FASIT-underlaget.

Sammantaget visar tabellen tydliga skillnader mellan hushållstyper, både vad gäller inkomstnivåer och graden av beroende av statliga ersättningar.

Indikatorer på ekonomisk utsatthet

Begreppen ekonomisk utsatthet och fattigdom saknar entydiga och allmänt vedertagna definitioner. Innebörden beror på vad som ska belysas och vilket mått som används. I detta avsnitt används därför flera kompletterande indikatorer för att beskriva hushållens ekonomiska situation och deras sårbarhet vid ett eventuellt bortfall av statliga utbetalningar.

Det första måttet avser andelen hushåll inom respektive hushållstyp som uppbär ekonomiskt bistånd. Detta kan betraktas som ett konkret mått på utsatthet, eftersom kommunal socialtjänst efter individuell prövning har bedömt att hushållet saknar tillräckliga egna medel för att tillgodose grundläggande behov.

Därutöver används två statistiska inkomstmått. Det första, *låg inkomststandard* (LIS), avser andelen hushåll vars disponibla inkomst inte bedöms räcka för nödvändiga levnadsomkostnader såsom boende, livsmedel och lokala resor. Måttet kan betraktas som ett absolut fattigdomsmått. Det andra måttet, *låg ekonomisk*

standard (LES), avser andelen personer som lever i hushåll med en disponibel inkomst som är under 60 procent av medianinkomsten i befolkningen. Detta är ett relativt mått som visar hushållens position i inkomstfördelningen. Det behöver inte innebära faktisk brist på medel för grundläggande behov, men indikerar att hushållet befinner sig i en ekonomiskt utsatt position.¹⁸

Genom att kombinera ett administrativt behovsprövat mått med absoluta och relativa inkomstmått möjliggörs en samlad bedömning av vilka hushåll som riskerar omedelbara respektive mer långsiktiga konsekvenser vid ett bortfall av statliga utbetalningar.

I tabell 2 redovisas andelen hushåll i de nio hushållstyperna – samt befolkningen som helhet – som år 2023 uppbar ekonomiskt bistånd, hade låg inkomststandard respektive låg ekonomisk standard. Tabellen visar både skattade utfall för 2023 och projicerade utfall under antagandet att utbetalningar av statliga ersättningar inte genomförts.

Resultaten visar att andelen hushåll med låg inkomststandard skulle öka i samtliga hushållstyper om statliga ersättningar skulle upphöra, men i olika grad. För ensamstående pensionärer skulle mer än hälften av hushållen ha låg inkomststandard om utbetalningar uteblev. För ensamstående kvinnor med barn ökar andelen från 15 till 39 procent. För sammanboende hushåll och ensamstående utan barn är förändringarna mer begränsade.

Av tabellen framgår att även personer med pensionsinkomst förekommer bland mottagare av ekonomiskt bistånd. Detta ska dock tolkas med försiktighet. Ekonomiskt bistånd enligt Socialtjänstlagen utgör samhällets yttersta skyddsnet och beviljas restriktivt, efter att andra försörjningsmöjligheter – såsom allmän pension, bostadstillägg och andra eventuella inkomster – har prövats. Statistiken avser årsstatistik, vilket innebär att individer kan ha övergått från arbetsinkomst till pension under året och därmed ha mottagit ekonomiskt bistånd under en begränsad period innan pensionsutbetalningar påbörjats eller justerats, eller att en pensionär delar hushåll med någon yngre i hushållet – som gör det möjligt för hushållet att uppbära ekonomiskt bistånd. Förekomsten av pensionärer i statistiken behöver således inte innebära att ekonomiskt bistånd utgör en varaktig försörjningskälla för denna grupp.

Sammantaget skulle antalet personer i Sverige som lever i hushåll med låg inkomststandard öka snabbt från cirka 500 000 till nästan 2,3 miljoner.

¹⁸ Rapporten utgår från de definitioner som redogörs för i SCB (2023) *Att mäta fattigdom*, vilka baseras på EU-definitioner och internationell praxis. SCB använder benämningen *relativ låg ekonomisk standard*. I denna rapport används den kortare benämningen *låg ekonomisk standard*, i enlighet med Försäkringskassans terminologi. Begreppen avser samma mått.

Tabell 2. Hushållens ekonomiska utsatthet (2023) och skattad effekt på hushållens ekonomiska situation om statliga ersättningar uteblir

Hushållsgrupp	Hushållens ekonomi			Skattade ^a utfall om statliga ersättningar inte skulle betalas ut
	Andel med ekonomiskt bistånd (i%)	Andel med LIS ^b (i%)	Andel med LES ^c (i%)	Andel med LIS ^b (i%)
Med barn				
Ensamstående kvinna	8	15	45	39
Ensamstående man	7	7	24	16
Sammanboende	3	4	12	11
Utan barn				
Ensamstående kvinna	5	8	21	20
Ensamstående man	5	10	21	19
Sammanboende	3	2	4	4
Pensionär				
Ensamstående kvinna	2	3	22	74
Ensamstående man	2	3	17	62
Sammanboende	2	2	5	39
Sverige	3	5	14	23

Källa: Försäkringskassan (2026). Författarnas bearbetningar. Notera: (a) Skattade utfall baseras på projicerade utfall i FASIT-modellen. (b) LIS=Låg inkomststandard, (c) LES=Låg ekonomisk standard.

Geografiska strukturer

Som beskrivits tidigare är statliga ersättningar en central komponent i många hushålls disponibla inkomster, men dess betydelse varierar inte enbart mellan individer, hushåll och livsfaser – utan även geografiskt.¹⁹ Demografisk sammansättning, arbetsmarknadsstruktur och inkomstnivåer skiljer sig mellan kommuner och regioner. Detta innebär att offentliga transfereringar kan ha olika konsekvenser för lokala ekonomier. I områden med hög sysselsättning och relativt höga arbetsinkomster fungerar statliga ersättningar främst som en temporär inkomstförsäkring kopplad till livshändelser, såsom sjukdom eller föräldraledighet. I regioner med

¹⁹ Analysen görs på kommunnivå eftersom hushållens hemkommun är central för att förstå mottagande av socialförsäkring och dess betydelse för hushållens ekonomi. Detta skiljer sig från analysen av statliga löner, där statligt anställdas arbets- och bostadsort inte alltid sammanfaller, vilket motiverar en mer aggregerad geografisk indelning som län.

äldre befolkning, svagare arbetsmarknad eller lägre inkomster utgör den i stället en mer varaktig och strukturbärande del av hushållens inkomster.

Statliga ersättningsars betydelse varierar därmed inte bara för enskilda hushåll, utan även för den lokala ekonomins köpkraft och stabilitet. Samma förändring i ersättningsnivåer eller utbetalningar kan få begränsade effekter i vissa regioner, men betydande konsekvenser i andra, beroende på hur stor del av hushållens inkomster som härrör från statliga ersättningar. Den geografiska fördelningen av mottagare och utbetalningsvolymerna är därför central för att kunna bedöma både ekonomisk exponering och potentiella spridningseffekter.

För att beskriva den geografiska fördelningen används Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) kommungruppsindelning.²⁰ Indelningen baseras på befolkningstäthet, pendlingsmönster och närhet till större arbetsmarknader, och möjliggör därmed jämförelser mellan kommuner med liknande strukturella förutsättningar. Indelningen skapar därmed en analytisk grund för att bedöma hur konsekvenser av ett utbetalningsavbrott kan variera mellan olika delar av landet. De tre huvudgrupperna är storstäder och storstadnära kommuner, större städer och kommuner nära större stad samt mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner. Varje huvudgrupp delas i sin tur in i tre undergrupper.²¹

Hushållens ekonomi och socialförsäkringens andel

Befolkningens storlek, antal hushåll, genomsnittlig disponibel inkomst samt andelen individer och hushåll som mottar statliga ersättningar redovisas i tabell 3, uppdelat enligt SKR:s kommungruppsindelning.

För riket som helhet uppgick befolkningen 2023 till drygt 10,3 miljoner personer fördelade på nästan 5 miljoner hushåll. Den genomsnittliga disponibla inkomsten för hushållen var cirka 371 000 kronor. Andelen hushåll som mottog statliga ersättningar uppgick till 63 procent. I genomsnitt motsvarade dessa ersättningar i genomsnitt 16 procent av hushållens disponibla inkomster.

²⁰ SKR(2022), Kommungruppsindelning 2023.

²¹ En kortare redogörelse av hur kommunindelningen är gjord görs i Bilaga 1 till denna rapport.

Tabell 3. Hushållens storlek, inkomstnivåer och statliga ersättningar som andel av disponibel inkomst i genomsnitt för respektive kommungrupp

Kommungrupp	Hushållens ekonomi			Statliga ersättningar	
	Individer (tusental)	Hushåll (tusental)	Medel ink. (tusental kr)	Mottagande hushåll (i%)	Genom- snittlig andel av disp. ink. (i %)
A. Storstäder och storstadsnära kommuner	3 819	1 747	423	58	13
A1. Storstäder	1 884	918	419	54	12
A2. Pendlingskommun nära storstad	1 935	829	427	63	13
B. Större städer och kommuner nära större stad	3 961	1 876	342	64	18
B3. Större stad	2 497	1 197	345	60	17
B4. Pendlingskommun nära större stad	992	454	344	70	19
B5. Lågpendlingskommun nära större stad	473	225	327	70	21
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	2 547	1 233	340	69	20
C6. Mindre stad/tätort	1 270	609	349	67	19
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	575	274	327	71	22
C8. Landsbygdskommun	470	233	325	70	22
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	232	116	356	70	21
Sverige	10 327	4 856	371	63	16

Källa: Försäkringskassan (2026), författarnas bearbetning.

Tabell 3 visar tydliga geografiska skillnader i såväl inkomstnivåer som hur stor andel av den disponibla inkomsten som utgörs av socialförsäkringen. I storstäder och storstadsnära kommuner (A) är den genomsnittliga disponibla inkomsten högre än riksgenomsnittet, samtidigt som andelen mottagare och socialförsäkringens andel av hushållens inkomster är lägre.

I större städer och kommuner nära större stad (B) är inkomsterna lägre och andelen av den disponibla inkomsten som utgörs av statliga ersättningar är högre. Detta mönster förstärks ytterligare i mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner (C), där både andelen mottagare och ersättningarnas betydelse för hushållens inkomster är som störst. Inom dessa grupper finns också variationer. I lågpendlingskommuner nära större stad (B5) samt i pendlingskommuner nära mindre stad/tätort (C7) och landsbygdskommuner (C8) uppgår statliga ersättningar som andel av disponibel inkomst till omkring 20 procent eller mer.

Sammantaget visar tabellen att både mottagandegrad och hur stor andel statliga ersättningar utgör av hushållens disponibla inkomst varierar systematiskt mellan olika kommungrupper. Detta innebär att den ekonomiska exponeringen vid ett eventuellt utbetalningsavbrott skiljer sig mellan olika delar av landet, redan i utgångsläget.

Ekonomisk utsatthet per kommungrupp

I linje med tidigare avsnitt kan ekonomisk utsatthet även belysas utifrån ett geografiskt perspektiv. Tabell 4 visar andelen hushåll med ekonomiskt bistånd, låg inkomststandard (LIS) och låg ekonomisk standard (LES) per kommungrupp för år 2023, samt ett simulerat utfall där statliga ersättningar uteblir.

Tabell 4. Andelen hushåll med ekonomiskt bistånd, låg inkomststandard (LIS) och låg ekonomisk standard (LES) per kommungrupp för år 2023, samt projicerad andel LIS om statliga ersättningar uteblir (andel i procent)

Kommungrupp	Ekonomiskt utsatta hushåll			Utfall om statliga ersättningar inte betalas ut
	Andel med ekonomiskt bistånd (i%)	Andel med LIS (i%)	Andel med LES (i%)	Andel med LIS (i%)
A. Storstäder och storstadsnära kommuner	4	5	12	19
A1. Storstäder	5	6	15	20
A2. Pendlingskommun nära storstad	3	3	10	17
B. Större städer och kommuner nära större stad	3	5	15	24
B3. Större stad	4	5	16	23
B4. Pendlingskommun nära större stad	3	4	13	24
B5. Lågpendlingskommun nära större stad	3	5	16	27
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	3	4	14	26
C6. Mindre stad/tätort	3	4	13	24
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	3	5	16	28
C8. Landsbygdskommun	3	5	16	28
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	2	3	13	26
Sverige	3	5	14	23

Källa: Försäkringskassan (2026), för denna rapport skattade uppgifter, författarnas bearbetning

För riket som helhet uppgick andelen hushåll som erhöll ekonomiskt bistånd till 3 procent. Andelen med låg inkomststandard var 5 procent och andelen med låg ekonomisk standard 14 procent. I det simulerade scenariot där statliga ersättningar

uteblir ökar andelen med låg inkomststandard till 23 procent, vilket motsvarar nästan en femfaldig ökning.

Mellan kommungrupperna är skillnaderna i andel hushåll som erhöll ekonomiskt bistånd relativt små och ligger nära riksgenomsnittet. Andelen är lägst i landsbygdskommuner med besöksnäring (2 procent) och högst i storstäder (5 procent). Andelen hushåll med låg inkomststandard är genomgående något högre än andelen med ekonomiskt bistånd, vilket indikerar att den ekonomiska utsattheten är mer omfattande än vad som fångas av behovsprövade stöd. Detta mönster överensstämmer med resultaten för olika hushållstyper i föregående avsnitt.

De geografiska skillnaderna blir tydligare i det simulerade scenariot. Andelen hushåll med låg inkomststandard ökar i samtliga kommungrupper, men mest i kommuner utanför storstadsområdena. I exempelvis lågpendlingskommuner nära större stad (B5) samt i pendlingskommuner nära mindre stad/tätort (C7) och landsbygdskommuner (C8) når andelen omkring 27–28 procent.

Sammantaget visar tabellen att de tre indikatorerna fångar olika dimensioner av ekonomisk utsatthet och att både nivåer och förändringar varierar mellan kommungrupper. Detta innebär att konsekvenserna av ett bortfall av socialförsäkringen sannolikt skulle slå olika hårt i olika delar av landet.

Utbetalningar av statliga ersättningar och skattebas

I föregående avsnitt visades hur statliga ersättningar bidrar till hushållens disponibla inkomster i olika kommungrupper. Samtidigt innebär dessa utbetalningar en betydande inkomstkälla även för den offentliga sektorn, eftersom en stor del av ersättningarna är skattepliktig och därmed genererar skatteintäkter till kommuner och regioner. Den geografiska fördelningen av statliga ersättningar är därför central för att förstå både hushållens inkomster och variationer påverkar den lokala skattebasen.

Tabell 5 redovisar de totala utbetalningarna av statliga ersättningar, den skattepliktiga delen, nettoutbetalningar samt de skatter och avgifter som genereras, fördelat på kommungrupp. För riket som helhet uppgick de totala utbetalningarna 2023 till knappt 620 miljarder kronor, varav drygt hälften var skattepliktiga.²² Dessa genererade sammantaget omkring 76 miljarder kronor i skatter och avgifter.

Fördelningen mellan kommungrupper följer i stort tidigare mönster. Större städer och kommuner nära större stad (B) står för den största andelen av utbetalningarna, följt av storstäder och storstadsnära kommuner (A) samt mindre städer, tätorter och landsbygdskommuner (C).

²² Skillnaden jämfört med summan i figur 1 beror på att tabell 5 bygger på beräkningar i FASIT baserade på HEK-data, medan figur 1 utgår från faktiska utbetalningsuppgifter i Försäkringskassans och Pensionsmyndighetens årsredovisningar.

Tabell 5. Socialförsäkringens fördelning bland kommungrupper, i miljoner kronor.

Kommungrupp	Statliga ersättningar (brutto)	Skattepliktiga utbet.	Skattepliktiga utbet. (netto)	Skatter och avgifter
A. Storstäder och storstadsnära kommuner	204	99	76	23
A1. Storstäder	97	43	33	10
A2. Pendlingskommun nära storstad	107	56	43	13
B. Större städer och kommuner nära större stad	241	130	100	30
B3. Större stad	144	73	56	17
B4. Pendlingskommun nära större stad	65	38	30	9
B5. Lågpendlingskommun nära större stad	32	19	15	4
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	174	104	81	24
C6. Mindre stad/tätort	84	25	19	6
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	40	25	19	6
C8. Landsbygdskommun	33	20	16	4
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	17	11	8	2
Sverige	619	333	257	77

Källa: Försäkringskassan (2026), för denna rapport framtagna statistik, författarnas bearbetning

Även de skattepliktiga utbetalningarna och därmed de genererade skatteintäkterna är betydande i samtliga kommungrupper. Detta innebär att statliga ersättningar inte enbart fungerar som en inkomstkälla för hushållen, utan även som en viktig komponent i finansieringen av kommunal och regional verksamhet.

Sammantaget visar tabellen att statliga ersättnings geografiska fördelning påverkar både hushållens inkomster och den lokala skattebasen. Detta innebär att ett bortfall av utbetalningar skulle få konsekvenser inte bara för hushållens ekonomi, utan även för kommuners och regioners finansiella förutsättningar.

Demografi och arbetsmarknad

Kommungruppernas demografiska sammansättning utgör en grundläggande strukturell förutsättning för deras ekonomiska och arbetsmarknadsmässiga villkor. Åldersfördelningen påverkar balansen mellan den del av befolkningen som befinner sig i arbetsför ålder och den del som i större utsträckning mottar välfärdstjänster och transfereringar. Detta fångas av den demografiska försörjningskvoten, som beskriver relationen mellan befolkningen som utgörs av barn samt äldre delat

med populationen i arbetsför ålder.²³ Utöver den demografiska strukturen är även lokala arbetsmarknadsförhållanden centrala. Dessa redovisas här i termer av sysselsättningsgrad och relativ arbetslöshet.

Åldersstruktur och demografisk försörjningskvot

Den demografiska försörjningskvoten beskriver relationen mellan befolkningen i arbetsför ålder och den del av befolkningen som normalt sett inte deltar i arbetsmarknaden, främst barn och äldre. Måttet används för att illustrera hur många personer utanför arbetskraften som den arbetsföra befolkningen i genomsnitt förväntas försörja genom arbete, skatter och offentliga transfereringssystem. I tabell 6 redovisas åldersstrukturen i olika kommungrupper samt respektive kommungrupps försörjningskvot.

Tabell 6. Åldersstrukturer och försörjningskvot per kommungrupp för 2023, i procent

Kommungrupp	Andel 0 – 19 år	Andel 20 – 39 år	Andel 40 – 65 år*	Andel 66 år –	Försörjnings- kvot
A. Storstäder och storstadsnära kommuner	23	28	32	16	65
A1. Storstäder	21	32	31	15	57
A2. Pendlingskommun nära storstad	25	24	33	17	73
B. Större städer och kommuner nära större stad	23	26	31	20	75
B3. Större stad	23	29	30	19	70
B4. Pendlingskommun nära större stad	24	22	32	22	86
B5. Lägpendlingskommun nära större stad	23	22	32	24	86
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	22	22	32	25	87
C6. Mindre stad/tätort	22	23	32	23	83
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	22	21	32	25	90
C8. Landsbygdskommun	21	21	32	27	91
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	20	20	32	28	93
Sverige	23	26	32	20	74

Källa: SCB (2026b), Befolkningsstatistik och utdrag från BAS (uttag 2026-02-15). *Notera att från 2023 höjdes riktåldern för pension från 65 till 66 år.

För åldersgruppen 0–19 år är fördelningen relativt jämn mellan kommungrupperna och ligger nära riksgenomsnittet på 23 procent. I åldersgruppen 20–39 år är skillnaderna större. Andelen är högst i storstäderna och lägst i landsbygdskommuner, vilket speglar en koncentration av yngre vuxna till större arbetsmarknader. För åldersgruppen 40–65 år är variationerna mellan kommuntyperna mindre och andelarna ligger nära riksgenomsnittet. Däremot ökar skillnaderna åter i gruppen 66

²³ I denna rapport används den demografiska försörjningskvoten i kombination med sysselsättningsgrad och relativ arbetslöshet för att beskriva relationen mellan befolkningens åldersstruktur och arbetsmarknadens funktionssätt. Någon separat ekonomisk försörjningskvot beräknas därför inte.

år och äldre, där andelen är betydligt högre i mindre städer och landsbygdskommuner än i storstadsområden.

Dessa mönster återspeglas i den demografiska försörjningskvoten, som generellt ökar med geografiskt avstånd från storstadsregionerna. Riksgenomsnittet uppgår till 74, vilket innebär att det för varje 100 personer i arbetsför ålder finns cirka 74 personer som är yngre än 20 år eller 66 år och äldre. Försörjningskvoten är lägst i storstadsregionerna och högst i landsbygdskommuner.

Sammantaget visar tabellen att åldersstrukturen skiljer sig systematiskt mellan kommuntyperna, med en högre andel yngre vuxna i storstäder och en högre andel äldre i mindre städer och landsbygdskommuner. Detta påverkar både arbetskraftens storlek och behovet av offentliga transfereringar och välfärdstjänster.

Sysselsättningsgrad och arbetslöshet

Arbetsmarknadens struktur är en central del av kommungruppernas ekonomiska förutsättningar. Sysselsättningsgrad och relativ arbetslöshet beskriver omfattningen av den del av befolkningen som är i arbete respektive aktivt arbetsökande och utgör därmed indikatorer på arbetsmarknadens funktionssätt i olika delar av landet. Tabell 7 redovisar dessa mått per kommungrupp för 2023.

Sysselsättningsgraden, det vill säga andel sysselsatta av befolkningen, i Sverige uppgick 2023 till i genomsnitt 81 procent för befolkningen i åldrarna 20–65 år, vilket är högt i ett internationellt perspektiv.²⁴ Män har i regel något högre sysselsättningskvot än kvinnor. Nivåerna mellan kommungrupperna varierar också, där sysselsättningsgraden generellt är högre i pendlingskommuner och lägre i vissa mindre städer och landsbygdskommuner.

Den relativa arbetslösheten, det vill säga andel arbetslösa av arbetskraften – viket är summan av sysselsatta och aktivt arbetslösa, uppgick till i genomsnitt 5 procent.²⁵ Skillnaderna mellan könen var relativt små. För merparten av kommungrupperna låg arbetslösheten nära riksgenomsnittet, men variationer förekommer. I landsbygdskommuner med besöksnäring var arbetslösheten lägre än genomsnittet, medan arbetslösheten i storstäder var något högre.

Sammantaget visar tabellen att skillnader i sysselsättningsgrad och relativ arbetslöshet speglar underliggande variationer i arbetsmarknadsstruktur mellan kommungrupperna. Detta påverkar både hushållens inkomster och hur stor andel utbetalningar av statliga ersättningar utgör av de disponibla inkomsterna.

²⁴ Eurostat (2026). *Employment and activity by sex and age - annual data*, Luxemburg. (Uttag 2026-03-04)

²⁵ Den officiella relativa arbetslösheten i Sverige uppgick till 7,7 procent år 2023 enligt SCB:s Arbetskraftsundersökningar (AKU). Eventuella skillnader jämfört med de resultat som redovisas i denna rapport förklaras främst av olika avgränsningar av arbetskraften. I denna rapport avses personer i åldern 20–65 år, medan AKU omfattar personer i åldern 15–74 år.

Tabell 7. Kommungrupperns sysselsättningsgrad och relativa arbetslöshet, i procent 2023

Kommungrupper	Sysselsättningsgrad	Relativ arbetslöshet
A. Storstäder och storstadsnära kommuner	81	5
A1. Storstäder	79	6
A2. Pendlingskommun nära storstad	84	4
B. Större städer och kommuner nära större stad	84	5
B3. Större stad	84	4
B4. Pendlingskommun nära större stad	86	6
B5. Lågpendlingskommun nära större stad	85	5
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	75	4
C6. Mindre stad/tätort	74	4
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	77	5
C8. Landsbygdskommun	74	5
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	81	3
Sverige	81	5

Källa: SCB (2026b), Befolkningsstatistik och utdrag från BAS, författarnas bearbetning

4. Konsekvenser av uteblivna statliga ersättningar

Kapitel 3 visade att statliga ersättningar utgör en betydande del av många hushållstypers inkomster och att ersättningarnas betydelse varierar mellan olika hushållsgrupper och kommuner. Med utgångspunkt i dessa strukturer analyseras i detta kapitel tänkbara konsekvenser av ett scenario där statliga ersättningar inte kan betalas ut.

Resultaten i föregående kapitel visar hur hushållens inkomster påverkas av uteblivna statliga ersättningar och vilka grupper som är mest beroende av dessa utbetalningar. För hushållen innebär ett bortfall i första hand minskad disponibel inkomst och försämrade ekonomiska förutsättningar. Ur ett samhällsperspektiv kan sådana effekter samtidigt spridas vidare genom hushållens konsumtion, ökad efterfrågan på stödinsatser samt förändrade ekonomiska beteenden. Konsekvenserna är därmed inte enbart begränsade till de direkt berörda individerna, utan kan även påverka företag, kommuner, offentliga verksamheter och i förlängningen samhällsekonominns funktionsförmåga.

Utgångspunkten för analysen är ett scenario där statliga ersättningar som betalas ut via Försäkringskassans system upphör. Dessa utbetalningar, särskilt inom socialförsäkringen, är koncentrerade till ett begränsat antal dagar varje månad.²⁶ Tidpunkten för ett avbrott är därför central för hur och när eventuella effekter förväntas uppstå.

Om ett avbrott inträffar kort efter att utbetalningarna har genomförts kan de initiala konsekvenserna vara begränsade, eftersom många hushåll då redan har mottagit månadens ersättning. Effekterna blir i detta fall tydliga först i samband med att nästa planerade utbetalning uteblir. Om avbrottet i stället inträffar i anslutning till utbetalningstillfället uppstår effekterna mer omedelbart, med snabb påverkan på hushållens likviditet.

Systemet förutsätter därmed en hög grad av kontinuitet och förutsägbarhet, där hushållens löpande betalningsåtaganden i stor utsträckning är anpassade till tidpunkterna för dessa utbetalningar.

I den följande analysen beaktas därför både avbrottets timing och dess varaktighet. Konsekvenserna analyseras stegvis, från omedelbara likviditetseffekter på hushållsnivå till bredare ekonomiska, finansiella och institutionella spridningseffekter. I ett totalförsvarsperspektiv är denna progression central, eftersom ekono-

²⁶ Se Försäkringskassans respektive Pensionsmyndigheten hemsidor för exakta tidhänvisningar. <https://www.forsakringskassan.se/privatperson/utbetalningsdatum-och-handlaggningstider> (2026-03-04) och <https://www.pensionsmyndigheten.se/for-pensionarer/nar-far-jag-mina-utbetalningar/nar-betalas-din-pension-ut> (2026-03-06)

miska störningar kan förstärkas genom beroenden mellan hushåll, marknader, kommuner och offentliga finanser.

Direkt effekt: Inkomstbortfall och likviditetsstress hos hushållen

Hushållens betalningsåtaganden – såsom hyra, bolån, el och andra löpande utgifter – är i hög grad anpassade till den regelbundenhet som utbetalningssystemet skapar. Ett avbrott i utbetalningarna får därför omedelbara likviditetseffekter, vars omfattning beror både på hushållens ekonomiska marginaler och avbrottets placering i den månatliga betalningscykeln.

Hushållens motståndskraft varierar dock avsevärt. Som redovisades i kapitel 3 levde cirka 5 procent av befolkningen 2023 – motsvarande närmare 500 000 personer – med låg inkomststandard. Dessa hushåll har ett särskilt begränsat ekonomiskt handlingsutrymme vid ett inkomstbortfall. Samtidigt visar Finansinspektionens analyser att buffertarna generellt är små: omkring hälften av hushållen har mindre än 10 000 kronor i tillgängligt sparande och endast tre av tio har 50 000 kronor eller mer i sparade lättillgängliga medel.²⁷ Uppgifter från SCB:s undersökning av levnadsförhållanden visar vidare att över 20 procent av befolkningen saknar kontantmarginal, nästan 10 procent har svårt att få ekonomin att gå ihop och drygt 8 procent har varit sena med betalningar.²⁸

Sårbarheten är dessutom ojämnt fördelad. Bland ensamstående med barn saknar 46 procent kontantmarginal och motsvarande andel överstiger 56 procent bland ensamstående kvinnor med barn.²⁹ Även i centrala arbetsföra åldrar är nivåerna höga. Sammantaget indikerar detta att en betydande del av hushållen saknar ekonomiska buffertar och är beroende av löpande inkomster. Mot denna bakgrund kan effekterna av ett uteblivet betalningstillfälle uppstå redan inom några dagar. I ett scenario där statliga ersättningar uteblir skulle andelen med låg inkomststandard kunna öka till över 22 procent, motsvarande cirka 2,3 miljoner personer. Effekterna är mer påtagliga hos vissa hushållstyper. Även om statliga ersättningar utgör i genomsnitt 16 procent av hushållens disponibla inkomster, är motsvarande andel för ensamstående pensionärer mellan 48–65 procent och för ensamstående mödrar uppgår den i genomsnitt till drygt 20 procent. Detta innebär att likviditetsstörningen i praktiken koncentreras till specifika hushållstyper snarare än fördelas jämnt över befolkningen.

Givet den betydelse statliga ersättningar har för många hushållstyper (se tabell 2) bedöms konsekvenserna under de första 1–7 dagarna efter ett uteblivet betalningstillfälle främst präglas av omedelbar likviditetsstress. Hushåll kan då

²⁷ Se Finansinspektionen (2025)

²⁸ SCB (2026c), *ULF 2025*, författarnas egna bearbetningar. (Uttag: 2026-03-08)

²⁹ *Ibid*

tvingas prioritera mellan utgifter, skjuta upp betalningar eller utnyttja kortfristiga krediter. Effekterna är i detta skede huvudsakligen mikroekonomiska.

Inom ett intervall om 1–4 veckor bedöms problemen att riskeras bli mer strukturella. Förfallna betalningar kan leda till påminnelseavgifter, inkassokrav och ökade räntekostnader, vilket successivt försämrar hushållens ekonomiska handlingsutrymme. Behovet av ekonomiskt bistånd kan därmed aktualiseras. Erfarenheter från senare år visar dock att ett ökat ekonomiskt tryck inte nödvändigtvis fullt ut fångas i det kommunala biståndssystemet. Trots perioder av ekonomisk påfrestning har antalet biståndsmottagare minskat, samtidigt som civilsamhällets organisationer rapporterar ett ökat tryck på sina stödverksamheter. Detta indikerar att en del av anpassningen sker utanför de offentliga systemen.³⁰

Om avbrottet kvarstår i en månad eller längre förstärks effekterna ytterligare. Hushållens anpassningsmöjligheter minskar i takt med att sparmedel och kreditutrymme uttöms. Detta kan leda till uppskjutna betalningar, minskad konsumtion och ökade kreditförluster, vilket i förlängningen kan påverka den finansiella stabiliteten.³¹ Statliga ersättningar fungerar under normala förhållanden som en automatisk stabilisator genom att upprätthålla hushållens köpkraft. När denna funktion bryts bedöms störningen initialt ta formen av likviditetsstress i hushåll, men över tid kunna påverka ekonomins samlade funktionsförmåga.

Sammantaget bedöms hushållens likviditet utgöra den första och mest direkta transmissionskanalen vid ett avbrott i utbetalningarna av statliga ersättningar. Effekternas omfattning och hastighet är dock starkt beroende av avbrottets timing samt hushållens ekonomiska motståndskraft.

Sekundär effekt: Konsumtionsminskning och ökat kreditberoende

De likviditetsproblem som beskrivits i föregående avsnitt påverkar inte enbart enskilda hushåll, utan får även konsekvenser för konsumtionsmönster och finansiella flöden i ekonomin. När regelbundna transfereringar uteblir bedöms hushållens tillgängliga likviditet minska, vilket typiskt leder till en anpassning av konsumtionen.

I ett första skede antas denna anpassning ske genom omprioritering av utgifter. Nödvändiga kostnader såsom boende, livsmedel, läkemedel och energi prioriteras, medan annan konsumtion skjuts upp eller uteblir. Vissa utgifter, exempelvis inköp av kapitalvaror, kan senareläggas och återtas vid ett senare tillfälle. Andra är däremot tidsbundna och går förlorade. Uteblivna tjänsteköp – såsom restaurangbesök

³⁰ Se Sveriges stadsmissioner (2024)

³¹ Se förslagsvis Finansinspektionen (2024) och Riksbanken (2024b)

eller frisörbesök – genererar inte motsvarande efterfrågan vid ett senare tillfälle, vilket innebär en direkt och permanent intäktsförlust för berörda företag.

Effekterna är inte jämnt fördelade geografiskt. I kommungrupper där statliga ersättningar utgör en relativt stor andel av hushållens inkomster – särskilt i mindre städer och landsbygdskommuner – kan konsumtionsbortfallet bli mer koncentrerat och därmed mer kännbart på lokal nivå. Personalintensiva och lokalt förankrade verksamheter med begränsade marginaler bedöms kunna påverkas relativt snabbt när efterfrågan faller brett och samtidigt.

Eftersom den privata konsumtionen utgör en central del av den inhemska efterfrågan kan ett omfattande och synkroniserat konsumtionsbortfall även få makroekonomiska konsekvenser. Minskad efterfrågan bedöms påverka företagets omsättning, sysselsättning och skattebaser på sikt, vilket kan skapa återkopplingar till de offentliga finanserna och förstärka de samhällsekonomiska spridningseffekterna.

Parallellt kan vissa hushåll, inom ett intervall om 1–4 veckor, försöka hantera likviditetsbortfallet genom att utnyttja befintliga kreditmöjligheter. Kreditmarknaden kan därmed initialt fungera som en temporär stötdämpare genom att möjliggöra fortsatt betalningsförmåga trots tillfälligt inkomstbortfall. Tidigare analyser från Finansinspektionen pekar på att hushålls möjlighet att upprätthålla konsumtion och betalningsförmåga vid ekonomiska störningar påverkas både av likvida tillgångar och tillgång till låneutrymme.³²

Tillgången till kredit är dock ojämnt fördelad. Hushåll med låg inkomststandard eller begränsade marginaler har ofta svagare kreditvärdighet och sämre tillgång till krediter.³³ För dessa grupper är kredit inte nödvändigtvis ett realistiskt alternativ. Samtidigt innebär ökat kreditutnyttjande högre räntekostnader och risk för en fördjupad skuldsättning, vilket på sikt kan förstärka den ekonomiska sårbarheten.³⁴

Om avbrottet kvarstår i en månad eller längre riskerar kreditmarknadens funktion att förändras. En bred och samtidig ökning av kreditutnyttjande kan påverka kreditgivarnas riskbedömningar, särskilt i en situation där osäkerheten kring hushållens framtida inkomster ökar. Kreditmarknaden kan därmed övergå från att initialt fungera som stötdämpare till att verka procykliskt genom mer restriktiv kreditgivning, vilket förstärker den ekonomiska nedgången.³⁵

Ur ett totalförsvarsperspektiv utgör kreditmarknaden en samhällsviktig funktion. Förmågan att upprätthålla betalningsförmåga och fungerande kreditflöden är

³² Se Finansinspektionen (2021)

³³ Se Finansinspektionen (2024; 2025) om hushållens ekonomiska motståndskraft och skuldsättning, SCB:s undersökningar om ekonomiska marginaler och betalningssvårigheter samt Kronofogden (2024) om överskuldsättning och betalningsproblem.

³⁴ Se Bergh & Kruse (2022).

³⁵ Se Riksbanken (2024).

central i ett samhälle med hög digitalisering och låg kontantanvändning.³⁶ Ett avbrott som skapar osäkerhet kring statens förmåga att upprätthålla regelbundna betalningsflöden kan därmed få indirekta effekter på kreditgivningens funktions-sätt och i förlängningen på den finansiella stabiliteten.

Sammantaget bedöms hushållens konsumtionsanpassning och kreditutnyttjande utgöra den andra transmissionskanalen i konsekvenskedjan. Från att initialt ha varit en fråga om individuell likviditet kan effekterna spridas till lokala marknader och finansiella aktörer, vilket skapar förutsättningar för bredare realekonomiska och finansiella konsekvenser.

Tertiär effekt: Ökat kommunalt försörjningsansvar

Ett avbrott i statliga ersättningar påverkar inte enbart enskilda hushåll, utan får även direkta konsekvenser för den kommunala sektorn. Enligt socialtjänstlagen (2001:453, 2 kap. 1 §) har kommunen det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd som krävs för att uppnå en skälig levnadsnivå. Rätten till ekonomiskt bistånd regleras i 4 kap. 1 §. Om statliga transfereringar uteblir kan behov som normalt täcks av dessa ersättningar därmed aktualiseras inom det kommunala biståndssystemet.

I ett sådant scenario kan trycket på kommunernas socialtjänst öka snabbt, både administrativt och ekonomiskt. Antalet ansökningar om ekonomiskt bistånd kan förväntas stiga kraftigt, särskilt i kommuner där statliga ersättningar utgör en betydande del av hushållens inkomster. Även om biståndet är behovsprövat kan ett samtidigt bortfall av likviditet för många hushåll leda till ett markant tryck på handläggningsskapaciteten.

Tidpunkten och varaktigheten av avbrottet är avgörande. För vissa hushåll kan behovet av bistånd uppstå redan inom en till två veckor, medan det för andra aktualiseras först när sparande och kreditutrymme har uttömts. Som visades i kapitel 3 varierar statliga ersättnings betydelse för hushållens disponibla inkomster mellan olika kommungrupper. Det finns därför anledning att anta att konsekvenserna av ett avbrott blir större i kommuner där en relativt stor andel av hushållens inkomster utgörs av statliga ersättningar. Dessa kommuner är ofta mindre städer och landsbygdskommuner utanför storstadsregionerna.

Vid ett kortvarigt avbrott är konsekvenserna främst administrativa, genom ett ökat inflöde av ansökningar. Om avbrottet kvarstår blir effekterna i stället finansiella. Ekonomiskt bistånd finansieras av kommunerna och påverkar därmed direkt deras budgetar. Ett ökat antal biståndsärenden kan sammanfalla med minskade skatteintäkter till följd av lägre konsumtion och försvagat skatteunderlag. Kommun-

³⁶ Se Riksbanken (2025).

sektorns ekonomi är generellt känslig för sådana samtidiga kostnadsökningar och intäktsbortfall.³⁷

Ur ett totalförsvarsperspektiv är dessa effekter på den kommunala ekonomin särskilt betydelsefull. Kommunerna utgör en central del av det civila försvaret och ansvarar för att upprätthålla samhällsviktig verksamhet även under kriser och höjd beredskap.³⁸ Ett plötsligt ökat försörjningsansvar riskerar att påverka både den finansiella och faktiska handlingsförmågan, genom ökad ärendehantering, behov av prioriteringar och risk för längre handläggningstider.

Om avbrottet kvarstår i en månad eller längre kan effekterna bli mer strukturella. Ekonomiskt bistånd är utformat som ett temporärt och behovsprövat stöd, inte som en ersättning för breda nationella transfereringssystem. När stora grupper samtidigt saknar sina ordinarie inkomster uppstår därför en systemförskjutning från statlig till kommunal nivå, där ansvar och kostnader i praktiken decentraliseras. Detta kan skapa obalanser mellan uppdrag och resurser, särskilt i en bredare kris-situation.

Sammantaget utgör det kommunala försörjningsansvaret den tredje transmissionskanalen i konsekvenskedjan. När hushållens egna buffertar och kreditmöjligheter uttöms förskjuts effekten från privat likviditetsstress till offentlig belastning. I ett vidare totalförsvarsperspektiv aktualiserar detta frågan om vertikal robusthet i det offentliga systemet. Statliga ersättningar fungerar som en central stabiliseringsmekanism och när denna funktion upphör förskjuts både finansiell belastning och ansvar nedåt i systemet – från stat till kommun. Kommunernas förmåga att absorbera en sådan belastning blir därmed en del av den samlade nationella motståndskraften. Ett långvarigt eller upprepat avbrott riskerar således att påverka inte bara hushållens försörjningsförmåga, utan även den kommunala sektorns stabilitet och kapacitet att upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Effekter på skatteintäkter och offentlig ekonomi

Uteblivna utbetalningar av statliga ersättningar kommer troligtvis inte bara påverka hushållens likviditet och kommunernas försörjningsansvar, utan även de offentliga finanserna. Statliga ersättningar utgör ett av statens största löpande betalningsflöden till hushållen och en betydande del av dessa ersättningar är skattepliktiga. Dessa statliga utbetalningar genererar därmed kontinuerliga skatteintäkter till såväl stat som kommun.

När utbetalningar uteblir påverkas därför inte bara hushållens inkomster utan även de skattebetalningar som normalt följer av dessa. Den mest omedelbara effekten är kassamässig: förväntade skatteintäkter reduceras eller förskjuts i tiden. På kort sikt handlar det främst om en likviditetseffekt i de offentliga systemen, vilket kan skapa avvikelser mellan prognostiserade och faktiska inkomster.³⁹ Statens lång-

³⁷ Se SKR (2023) och ESV (2024).

³⁸ Se Prop. 2020/21:30 och MSB (2023).

³⁹ ESV (2024b).

siktiga finansiella ställning påverkas inte i grunden under de första veckorna, men budgetuppföljningen kan försvåras, särskilt om avbrottet sammanfaller med större betalningscykler. Även kommunernas likviditet kan påverkas, särskilt i kommuner där skattebasen i hög grad består av transfereringsrelaterade inkomster.

Inom ett intervall om 1–4 veckor blir effekterna mer genomgripande. Minskad konsumtion innebär inte enbart lägre hushållsutgifter, utan även minskad omsättning i näringslivet. I konsumtionsnära branscher kan efterfrågefallet snabbt påverka intäkter och bemanning. Eftersom den privata konsumtionen utgör en central del av den inhemska efterfrågan får förändringar i hushållens konsumtionsmönster direkta makroekonomiska konsekvenser.⁴⁰

När företagens omsättning minskar påverkas flera skattebaser samtidigt. Momsintäkterna reduceras i takt med att konsumtionen faller, bolagsvinster kan pressas vilket påverkar bolagsskatten, och om sysselsättning eller arbetade timmar påverkas även arbetsgivaravgifter och kommunalskatt.⁴¹ Den initiala inkomstminskningen kan därmed förstärkas genom återkopplingsmekanismer mellan hushåll och företag. Ett inkomstbortfall leder till minskad konsumtion, vilket påverkar företagets intäkter och i förlängningen hushållens löneinkomster. I ett scenario där många hushåll påverkas samtidigt kan dessa mekanismer samverka och förstärka den realekonomiska effekten.

Under normala förhållanden fungerar statliga ersättningar som en del av de automatiska stabilisatorerna i ekonomin. Genom att upprätthålla hushållens inkomster bidrar ersättningarna till att dämpa konjunkturvariationer och begränsa efterfrågefallet.⁴² Ett avbrott innebär att denna stabiliseringsfunktion temporärt sätts ur spel. I ett förlängt scenario kan utvecklingen därmed bli mer procyklisk, där minskade inkomster leder till minskad konsumtion och ytterligare reducerade skattebaser.

Om avbrottet kvarstår i en månad eller längre kan konsekvenserna få en mer strukturell karaktär. Offentliga budgetar bygger på förutsägbara in- och utbetalningsmönster, och ett längre avbrott kan skapa spänningar mellan löpande åtaganden och faktisk likviditet. Även om staten har goda finansieringsmöjligheter kan osäkerhet kring betalningsflöden påverka såväl marknadens riskbedömningar som tilliten till statens förmåga att fullgöra sina åtaganden.⁴³

Ur ett totalförsvarsperspektiv är denna tillitsdimension central. Kontinuiteten i statens betalnings- och skatteflöden utgör inte enbart en finansiell funktion, utan även en grund för statens legitimitet. Forskningen betonar att statens legitimitet i hög grad vilar på dess förmåga att leverera förutsägbara och samhällsbärande funktioner.⁴⁴ När denna leveransförmåga brister riskerar tilliten att försvagas, vilket i

⁴⁰ Konjunkturinstitutet (2025).

⁴¹ Finanspolitiska rådet (2023).

⁴² Se Finanspolitiska rådet (2023) och OECD (2023).

⁴³ Se Riksbanken (2024).

⁴⁴ Se Rothstein (2011)

sin tur kan påverka hur både hushåll och marknadsaktörer agerar. Samtidigt kan förändringar i tillit få återverkningar på samhällsekonomin funktionssätt, då tillit mellan aktörer utgör en viktig grund för ekonomiskt samspel och institutionell stabilitet.⁴⁵

Ett avbrott påverkar därmed inte bara fördelningen mellan stat och hushåll, utan även tilliten till systemets funktionssätt och statens roll som garant för ekonomisk stabilitet. I ett sådant läge kan osäkerheten förstärka de realekonomiska effekterna, exempelvis genom ökad försiktighet i konsumtion och investeringar.

Sammantaget utgör påverkan på skatteintäkter och offentliga finanser den fjärde transmissionskanalen i konsekvenskedjan. Från hushållens likviditet och konsumtion sprids effekterna vidare till kommunernas ekonomi och därefter till den samlade offentliga finansieringen. I ett förlängt scenario kan denna utveckling påverka såväl BNP-nivå som det statsfinansiella handlingsutrymmet – men även den institutionella tilliten, vilket i sig kan förstärka de ekonomiska effekterna och försvåra hanteringen av samtidigt kriser eller säkerhetspolitiska påfrestningar.

Samhällsekonomiska spridningseffekter

Om statliga ersättningar uteblir påverkas inte enbart själva utbetalningsflödet, utan flera sammanlänkade funktioner i ekonomin. I ett systemperspektiv är dessa effekter ömsesidigt beroende. Det innebär att en initial störning kan förstärkas genom interaktioner mellan hushåll, företag och offentlig sektor. Beroende på avbrottets varaktighet och eventuella samtidigt påfrestningar kan utvecklingen därmed övergå från en avgränsad störning till en mer omfattande samhällsekonomisk påverkan.

Kaskadeffekter mellan sektorer

Den initiala störningen uppstår genom ett avbrott i statliga utbetalningar till hushåll. Detta leder till minskad konsumtion och ökat kreditutnyttjande, vilket påverkar företagets omsättning och i förlängningen sysselsättning och skattebaser. Parallellt ökar trycket på kommunernas socialtjänst, samtidigt som deras intäkter kan minska. Effekterna rör sig därmed både vertikalt – från statligt till kommunalt ansvar – och horisontellt mellan hushåll, näringsliv och offentlig sektor.

När flera stabiliserande mekanismer belastas samtidigt minskar systemets motståndskraft. Hushållens buffertar, kreditmarknadens utjämnande funktion och kommunernas ekonomiska handlingsutrymme fungerar under normala förhållanden som separata ekonomiska stötdämpare i samhällsekonomin. Om dessa försvagas samtidigt, kan det ge upphov till kaskadeffekter, där en initial likviditetsstörning sprider sig vidare och övergår till att bidra till bredare realekonomiska konsekvenser.

⁴⁵ Se Putnam (1992)

Makroekonomisk påverkan och systemrisk

Den privata konsumtionen utgör en central del av den inhemska efterfrågan och breda förändringar i konsumtionsmönster påverkar därmed den samlade ekonomiska aktiviteten.⁴⁶ Om konsumtionsminskningen samverkar med mer restriktiv kreditgivning och ökad osäkerhet kan effekten bli större än den ursprungliga inkomstförlusten antyder. I ett sådant scenario förstärker förväntningar, beteenden och faktisk likviditet varandra.

Systemrisk uppstår inte enbart genom en enskild händelses omfattning, utan genom graden av sammankoppling mellan olika funktioner. Utbetalningar av statliga ersättningar är nära integrerade med hushållens betalningsförmåga, företagens efterfrågan, kommunernas budgetar och statens kassaflöden. Ett avbrott i denna nod kan därför få konsekvenser som sträcker sig långt bortom det system där störningen initialt uppstår.

Social och psykosocial robusthet

Utöver de realekonomiska effekterna finns en social dimension. Forskning visar att ekonomisk osäkerhet och abrupta inkomstbortfall kan medföra ökad psykosocial stress och påverka både hälsa och arbetsförmåga.⁴⁷ Ekonomisk stress kan ta sig uttryck i oro för att inte kunna betala grundläggande utgifter, vilket i sin tur kan påverka sömn, beslutsförmåga och den generella psykiska hälsan. I ett scenario där många hushåll samtidigt upplever osäkerhet kring sin försörjning kan detta leda till ökad sjukfrånvaro, lägre produktivitet och ett ökat behov av sociala och medicinska stödinsatser.

Effekterna är dessutom ojämnt fördelade. Hushåll med små ekonomiska marginaler, ensamstående med barn och personer med svag förankring på arbetsmarknaden är särskilt sårbara. För dessa grupper kan även kortvariga inkomstbortfall få oproportionerligt stora konsekvenser, vilket riskerar att förstärka redan existerande ojämlikheter.

Ur ett totalförsvarsperspektiv utgör befolkningens ekonomiska och psykiska motståndskraft en del av den samlade nationella robustheten. Ekonomiska störningar som skapar bred osäkerhet kan därför påverka inte bara konsumtion och offentliga finanser, utan även tillit och social stabilitet. När hushållens ekonomiska handlingsutrymme minskar tenderar människor att bli mer försiktiga i sina ekonomiska beslut, exempelvis genom att minska konsumtionen och undvika ekonomiska risker.⁴⁸

I förlängningen kan en sådan utveckling påverka den sociala sammanhållningen. Om stora grupper i samhället upplever att centrala samhällsfunktioner inte fungerar som förväntat kan detta påverka tilliten till offentliga institutioner och till

⁴⁶ Konjunkturinstitutet (2025)

⁴⁷ Stuckler et al. (2009); Folkhälsomyndigheten (2022)

⁴⁸ Se Sandmo (1970) för en klassisk teoretisk utgångspunkt om *precautionary saving* och sambandet mellan ekonomisk osäkerhet och konsumtionsbeteenden, samt Lugilde et al. (2017) för en översikt av forskningsfältets utveckling.

andra samhällsaktörer. I vissa fall kan hushåll även söka alternativa försörjningsstrategier utanför den reguljära ekonomin, exempelvis genom informella nätverk, svartarbete eller annan kriminell verksamhet.

Institutionell tillit och vertikal robusthet

Statens förmåga att genomföra regelbundna och förutsägbara utbetalningar utgör en bärande del av den ekonomiska infrastrukturen och av den institutionella tilliten. Forskningen betonar att statens legitimitet i hög grad vilar på dess förmåga att leverera samhällsbärande funktioner.⁴⁹ Ett avbrott påverkar därmed inte enbart de finansiella flödena, utan även förväntningarna hos hushåll, företag och kommuner. När förutsägbarheten i statens agerande minskar kan detta leda till ökad försiktighet, förändrade beteenden och i förlängningen förstärkta ekonomiska effekter.

Erfarenheter från tidigare kriser visar att snabb och tydlig statlig respons är avgörande för att begränsa spridningseffekter. Utvärderingar av finanspolitiken under covid-19 visar att tidiga stabiliserande åtgärder bidrog till att dämpa inkomstbortfall och att stabilisera de ekonomiska förväntningarna.⁵⁰ Riksbanken (2023) betonade även att kontinuitet i utbetalningsflöden är viktig för finansiell stabilitet och förtroende i ekonomin. Förmågan att snabbt återställa samhällsviktiga funktioner framstår därmed som en central komponent i den nationella motståndskraften.⁵¹

I ett system där ansvar och finansiering är vertikalt fördelade mellan stat och kommun blir frågan om vertikal robusthet särskilt viktig. Om den statliga nivån tillfälligt inte kan upprätthålla sina transfereringsflöden förskjuts belastningen nedåt i systemet. Detta innebär att kommunernas kapacitet att absorbera ökade kostnader och upprätthålla verksamhet inte bara får lokala konsekvenser, utan blir avgörande för systemets samlade funktion. I ett förlängt scenario kan därmed brister på en nivå förstärka sårbarheter i andra delar av den offentliga strukturen.

⁴⁹ Se exempelvis Rothstein (2011).

⁵⁰ Se Finanspolitiska rådet (2021) och Coronakommissionen (SOU 2022:10).

⁵¹ Se även MSB (2023).

5. Konsekvenser av uteblivna statliga löner

Till skillnad från föregående kapitel, som fokuserade på statliga ersättningar, riktas analysen i detta kapitel mot statliga löntagare. Lön utgör, för såväl statligt anställda som för löntagare generellt i Sverige, den mest centrala inkomstkällan i hushålls-ekonomin. Samtidigt skiljer sig löneutbetalningar i flera avseenden från socialförsäkringsrelaterade ersättningar, både vad gäller mottagargruppens anknytning till arbetsmarknaden och hur inkomsten är integrerad i hushållens samlade försörjning. Kapitlet har ett särskilt fokus på Statens servicecenter (SSC), som ansvarar för löneadministration åt ett stort antal statliga myndigheter och ingår i beredskapssektorn Ekonomisk säkerhet.⁵²

Samtidigt sker dessa utbetalningar inom ramen för det finansiella ekosystem som beskrivits i kapitel 1, där statliga betalningar är beroende av gemensamma och tätt integrerade digitala system. Detta innebär att löneutbetalningar, liksom andra statliga utbetalningar, är funktionellt sammankopplade med andra delar av statens betalningsinfrastruktur.

Kapitlet fokuserar således på vilka konsekvenser som kan uppstå om staten, i rollen som arbetsgivare, inte kan fullgöra sina löneutbetalningar. Analysen följer samma övergripande struktur som tidigare: först redovisas omfattning och exponering, därefter hushållens beroende av löneinkomst, följt av scenarioräkningar och en samlad bedömning av möjliga samhällsekonomiska konsekvenser vid olika avbrottslängd.

Statligt anställda

Antalet statligt anställda uppgick 2023 till cirka 287 000 personer, baserat på statistik över anställda i myndigheter under regering och riksdag.⁵³ Detta motsvarar omkring 5 procent av den totala sysselsättningen i Sverige samma år. Av dessa var knappt 40 procent, motsvarande drygt 114 000 personer, anställda vid myndigheter som använde SSC:s lönetjänst. Ett avbrott i löneutbetalningar via SSC skulle därmed beröra en betydande mängd hushåll.

⁵² SSC är, som nämndes i inledningen till denna rapport, en beredskapsmyndighet enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap och ingår i beredskapssektorn Ekonomisk säkerhet, där Försäkringskassan är sektorsansvarig myndighet. I denna rapport används dock sektorsindelningen främst som organisatorisk kontext. SSC:s uppdrag är bredare än att enbart tillhandahålla löneadministration, men i denna rapport avgränsas analysen att bara fokusera på statens förmåga att upprätthålla utbetalningar till individer - här i form av statliga löner.

⁵³ Arbetsgivarverket. (2026). *Staten i siffror*. <https://www.arbetsgivarverket.se/statistik-och-analys/staten-i-siffror-anstallda-i-staten>. (Hämtad 2026-05-02)

Av de statsanställda som omfattas av SSC:s löneadministration arbetar nästan hälften, cirka 58 200 personer, vid myndigheter som av regeringen är utpekade beredskapsmyndigheter. Kvinnor utgör en majoritet bland de statsanställda vars löner administreras genom SSC:s lönetjänst. Andelen uppgår till drygt 60 procent för samtliga berörda myndigheter och är ännu högre vid beredskapsmyndigheter och sektorsansvariga myndigheter.

Tabell 8. Antal statsanställda 2023 vars löner administreras genom Statens servicecenter samt andel kvinnor i procent.

	Anställda	Andel kvinnor (i %)
SSC- myndigheter	114 229	60,6
- varav i beredskapsmyndigheter	58 245	64,5
- varav sektorsansvariga	26 885	69,0

Källa: SSC (2024), MCF (2026) och Arbetsgivarverket (2026). Notera: Det totala antalet anställda som omfattas av SSC kan skilja sig från SSC:s egna uppgifter, eftersom beräkningen i denna rapport bygger på en samkörning av uppgifter om SSC:s kundmyndigheter och Arbetsgivarverkets statistik över antalet statligt anställda per myndighet.

För att analysera konsekvenserna av uteblivna löneutbetalningar krävs inte bara kunskap om hur många statsanställda som berörs, utan även om hushållens ekonomiska situation och beroende av löneinkomst. I nästa avsnitt analyseras därför disponibla inkomster i hushåll med statligt anställda samt löneinkomstens betydelse för dessa hushåll.

Hushållens ekonomi⁵⁴

I tabell 9 redovisas medianvärdet av hushållens inkomster fördelade på de hushållstyper som användes i tidigare kapitel (pensionärer exkluderade), där minst en individ i hushållet var statligt anställd i jämförelse med hushåll i genomsnitt i Sverige 2023. I genomsnitt hade hushåll med minst en statligt anställd högre disponibel inkomst än motsvarande hushåll för befolkningen som helhet. Detta gäller både för ensamstående och sammanboende hushåll, samt hushåll med respektive utan barn. Exempelvis uppgick den disponibla inkomsten för ensamstående kvinnor utan barn till cirka 350 000 kronor för statsanställda, vilket kan jämföras med cirka 290 000 kronor i genomsnitt i Sverige. Ett liknande mönster återfinns för övriga hushållstyper. Sammantaget indikerar resultaten att hushåll med statligt anställda i genomsnitt har en relativt stark ekonomisk ställning.

⁵⁴ Detta avsnitt baseras på FASIT-baserade skattningar av hushållens disponibla inkomster, i enlighet med vad som beskrivs i kapitel 2.

Majoriteten av statligt anställda är mellan 35 och 60 år. Vidare har statligt anställda i genomsnitt en högre utbildningsnivå än befolkningen som helhet, vilket bidrar till att förklara de högre inkomster som observeras i dessa hushåll.⁵⁵

Tabell 9. Medianvärdet av disponibel inkomst för olika hushållsgrupper i den svenska befolkningen och i hushåll med statligt anställda (tusen kronor)

Hushållsgrupp	Hushållens disp. ink. (tusental kr)	Disp. ink för hushåll med statligt anställda (tusental kr)
Med barn		
Ensamstående kvinna	197	251
Ensamstående man	250	274
Sammanboende	314	
-vara en statligt anställd		354
-varav båda är statligt anställda		373
Utan barn		
Ensamstående kvinna	289	354
Ensamstående man	312	370
Sammanboende	448	
- vara en statligt anställd		493
-varav båda är statligt anställda		524

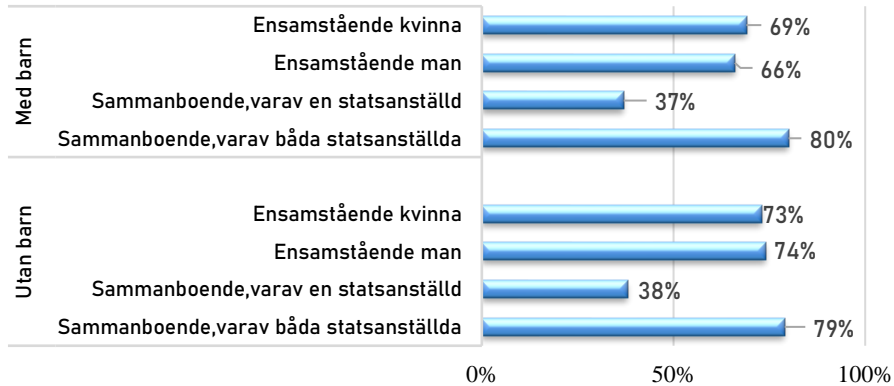
Källa: Försäkringskassan (2026), författarnas bearbetning.

En hög disponibel inkomst innebär inte nödvändigtvis ett lågt beroende av löneinkomst. För att belysa detta redovisas i figur 2 den statliga löneinkomstens andel av hushållens disponibla inkomster för olika hushållsgrupper där minst en individ är statligt anställd.

Den statliga löneinkomsten utgör en betydande del av hushållens totala inkomster, men löneinkomstens andel av den disponibla inkomsten varierar tydligt mellan olika hushållstyper. För ensamstående hushåll uppgår den statliga löneinkomsten till omkring 65–75 procent av den disponibla inkomsten, oavsett kön och om hushållet har barn eller inte. För sammanboende hushåll där endast en individ är statligt anställd är andelen lägre. I dessa hushåll utgör statlig löneinkomst från staten ungefär en tredjedel av den disponibla inkomsten, vilket speglar att hushållet i regel har ytterligare en förvärvsinkomst. Den högsta andelen återfinns i hushåll där båda vuxna är statligt anställda. I dessa hushåll uppgår statliga löneinkomster till omkring 80 procent av den disponibla inkomsten.

⁵⁵ Se Arbetsgivarverket (2026), *Statlig sektor i siffror*

Figur 2. Löneinkomst från statlig anställning som andel av disponibel inkomst för statsanställdas hushåll, (i procent)

Källa: Försäkringskassan (2026), författarnas bearbetning.

Sammantaget visar resultaten att inkomstsammansättningen varierar mellan olika hushållsgrupper. Ensamstående statsanställda och hushåll där båda vuxna är statligt anställda har en särskilt hög andel av inkomsten som utgörs av löneinkomst.

Ekonomisk utsatthet vid utebliven lön

För att uppskatta de potentiella konsekvenserna av ett bortfall av löneutbetalningar används ett scenario där löneinkomsten faller bort. Analysen utgår från måttet låg inkomststandard, vilket innebär att hushållets inkomster inte täcker grundläggande levnadsomkostnader såsom boende, livsmedel och andra nödvändiga utgifter.⁵⁶ Detta möjliggör en analys av hur ett avbrott i löneutbetalningar kan påverka hushållets ekonomiska situation och ger en indikation på möjliga samhällsekonomiska konsekvenser.

I tabell 10 redovisas andelen hushåll med statligt anställda som 2023 uppskattningsvis levde med låg ekonomisk standard. Vidare redovisas hur stor andel av dessa hushåll som skulle ha låg ekonomisk standard vid ett bortfall av löneutbetalningar, samt motsvarande andel för den delmängd av statsanställda vars löner administreras av SSC.

⁵⁶ För en mer utförlig redogörelse för hur rapporten definierar och använder begrepp relaterade till ekonomisk utsatthet, disponibel inkomst och hushållets ekonomiska situation, se kapitel 3 och avsnittet *Hushållens inkomststruktur*.

Tabell 10. Andel hushåll med statlig löneinkomst med låg inkomststandard (LIS) 2023, samt för scenariot där statliga löneutbetalningar uteblir (i procent).

Hushållsgrupp	Hushåll med statlig löneinkomst	Om statliga löner uteblir	Statliga löner uteblir pga. SSC
	Andel med LIS (i%)	Andel med LIS (i%)	Andel med LIS (i%)
Med barn			
Ensamstående kvinnor	2	85	36
Ensamstående män	1	79	24
Sammanboende			
- vara en statligt anställd	1	14	4
- varav båda är statligt anställda	0	89	14
Utan barn			
Ensamstående kvinnor	1	78	31
Ensamstående män	1	80	24
Sammanboende			
- vara en statligt anställd	0	9	3
- varav båda är statligt anställda	0	77	10

Källa: Försäkringskassan (2026), författarnas bearbetningar.

Andelen hushåll med minst en statsanställd som har låg inkomststandard är mycket låg. För samtliga hushållsgrupper understiger andelen två procent, vilket är betydligt lägre än i befolkningen som helhet (se tabell 2).

Om statliga löneutbetalningar skulle utebli uppskattar Försäkringskassan att personer som lever i hushåll med låg inkomststandard väntas öka i Sverige från omkring 480 000 till närmare 690 000.⁵⁷

Effekterna varierar dock tydligt mellan olika hushållstyper, vilket redovisas i tabell 10. För ensamstående statsanställda samt för hushåll där båda vuxna är statligt anställda skulle mellan 77–89 procent hamna i låg inkomststandard. För sammanboende hushåll där endast en individ är statligt anställd är motsvarande andel betydligt lägre, omkring 9–14 procent, vilket speglar att hushållet ofta har ytterligare en förvärvsinkomst.

I scenariot där endast löner som administreras genom Statens servicecenter (SSC) uteblir är effekterna mindre omfattande. Detta beror delvis på att gruppen omfattar knappt 40 procent av samtliga statsanställda. Mönstret mellan hushållstyper är dock i huvudsak detsamma: ensamstående statsanställda och hushåll där båda vuxna är statligt anställda påverkas mest.

Skillnaderna mellan scenarierna kan delvis förklaras av sammansättningen av de anställda vid myndigheter som använder SSC:s lönetjänst. Kvinnor är

⁵⁷ Försäkringskassan (2026).

överrepresenterade i dessa verksamheter och hushållsstrukturen skiljer sig något från populationen av statsanställda som helhet. Ensamstående kvinnor med statlig anställning har dessutom i genomsnitt något lägre disponibel inkomst än övriga hushåll med statligt anställda.

Den mest påtagliga skillnaden återfinns i hushåll där båda vuxna är statligt anställda. I dessa hushåll är andelen som hamnar i låg ekonomisk standard vid ett bortfall av löner via SSC omkring 10–14 procent, vilket är avsevärt lägre än i scenariot där samtliga statliga löneutbetalningar uteblir.

Geografisk exponering

Statsanställda vars löner administreras av SSC är, liksom statligt anställda generellt, spridda över hela landet. I figur 3A redovisas den geografiska fördelningen på länsnivå.⁵⁸ Flest statligt anställda vars löner administreras av SSC återfinns i storstads länen Stockholm, Västra Götaland och Skåne, som tillsammans står för 63 procent av samtliga berörda anställda. Resterande 37 procent, motsvarande cirka 42 000 personer, arbetar i övriga län, med de största grupperna i Östergötlands, Örebro, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län.

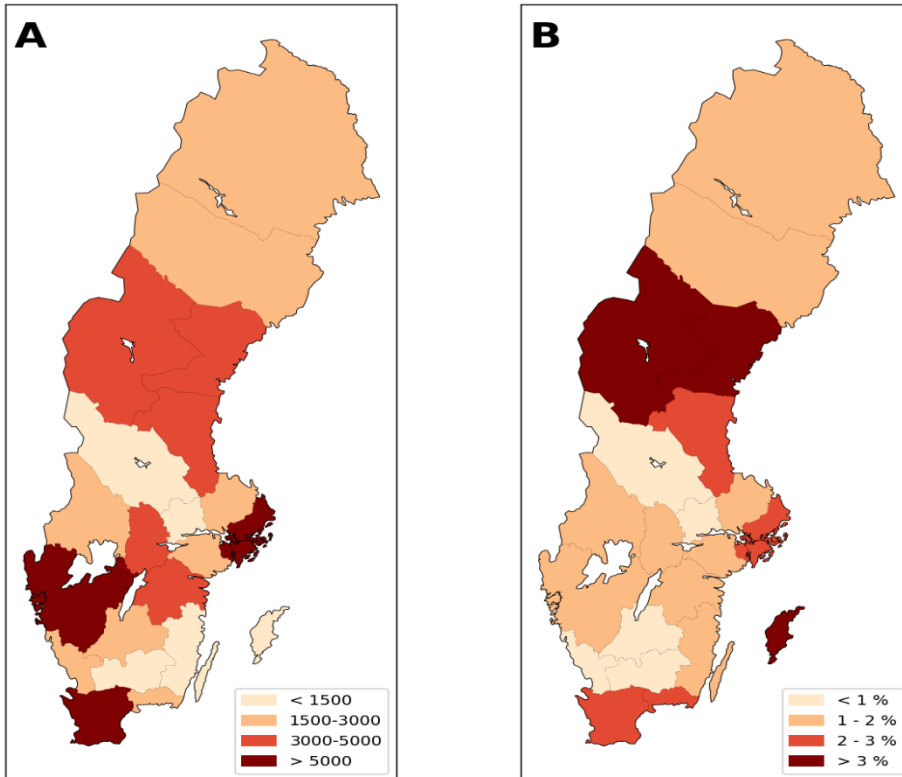
Den samhällsekonomiska effekten av uteblivna löneutbetalningar beror emellertid inte enbart på hur många statsanställda som finns i ett län, utan också på deras relativa betydelse i den lokala ekonomin. Ju större andel de utgör av den lokala arbetsmarknaden, desto större kan de ekonomiska effekterna förväntas bli. Ett bortfall av löneinkomster kan då påverka såväl kommunala skatteintäkter som efterfrågan i det lokala näringslivet.

I figur 3B redovisas därför antalet statsanställda som andel av länets befolkning. När antalet relateras till befolkningsstorleken framträder ett delvis annat mönster än i figur 3A. I storstads länen Stockholm och Skåne motsvarar de drygt 2 procent av befolkningen, medan motsvarande andel i Västra Götaland uppgår till cirka 1,7 procent.

De högsta andelarna återfinns i Jämtlands och Västernorrlands län, där statsanställda motsvarar cirka 4,4 respektive 3,7 procent av befolkningen. I Jämtlands län är detta i stor utsträckning kopplat till koncentrationen av statliga myndigheter i Östersund, medan det i Västernorrlands län främst gäller Härnösand och Sundsvall. Även Gotlands län uppvisar en relativt hög andel, omkring 3,6 procent.

⁵⁸ Analysen genomförs på länsnivå. Detta beror på att statligt anställdas arbets- och bostadsort inte alltid sammanfaller, vilket begränsar precisionen i en kommunbaserad indelning. Detta skiljer sig från analysen av statliga ersättningar (då särskilt med avseende på socialförsäkringar), där hushållens hemkommun i regel utgör en mer relevant geografisk utgångspunkt.

Figur 3 Geografisk spridning av statsanställda vars löner administreras av SSC

Källa: SSC (2024) och Arbetsgivarverket (2026) för denna rapport framtagen information, SCB (2026).

Sammantaget innebär detta att de ekonomiska effekterna av uteblivna statliga löneutbetalningar sannolikt blir geografiskt ojämnt fördelade, med en större ekonomisk påverkan i län där statlig sysselsättning utgör en större del av den totala arbetsmarknaden.

Samhällseffekt och totalförsvär

Tidsdimension

De samhällsekonomiska konsekvenserna av uteblivna statliga löneutbetalningar beror i hög grad på avbrottets varaktighet. Vid kortvariga avbrott, upp till en vecka, bedöms effekterna på hushållens ekonomi vara begränsade.

Den deskriptiva analysen visar att hushåll med statligt anställda i genomsnitt har högre disponibla inkomster än befolkningen som helhet. Detta indikerar att dessa hushåll i många fall har bättre ekonomiska förutsättningar, exempelvis i form av

sparbuffertar, tillgång till kredit eller andra ekonomiska marginaler. Tillsammans med att många hushåll har flera inkomstkällor innebär detta att tillfälliga förseningar i löneutbetalningar i regel kan hanteras genom sparande, krediter eller minskad konsumtion.

Vid avbrott upp till en månad ökar den ekonomiska belastningen. Vissa hushåll kan då behöva skjuta upp betalningar eller anpassa sin konsumtion. Samtidigt är många utgifter – såsom boende och räntekostnader – svåra att påverka på kort sikt, vilket begränsar anpassningsmöjligheterna. Högre löneinkomster samvarierar dessutom ofta med större bolån och högre fasta utgifter, särskilt bland hushåll med ägt boende. Detta innebär att även hushåll med relativt goda inkomster kan ha begränsat handlingsutrymme vid ett plötsligt inkomstbortfall.⁵⁹

Vid längre avbrott, över en månad, förändras förutsättningarna mer påtagligt. Scenarioberäkningarna visar att en stor andel hushåll då skulle hamna i låg inkomststandard. Effekterna riskerar i detta läge att bli mer omfattande, både för hushållens ekonomi och för den lokala ekonomiska aktiviteten.

Efterfrågeeffekter på lokal och regional nivå

Den geografiska analysen visar att statsanställda är spridda över hela landet, men att deras relativa ekonomiska betydelse varierar mellan regioner. I län där statlig sysselsättning utgör en större andel av arbetsmarknaden kan uteblivna löneutbetalningar få mer påtagliga lokala effekter. Ett bortfall av löneinkomster kan där leda till minskad konsumtion, vilket i sin tur påverkar det lokala näringslivet samt kommunala skatteintäkter.

Jämfört med ett bortfall av statliga ersättningar, som analyserades i föregående kapitel, bedöms dock de samlade efterfrågeeffekterna vara mer begränsade vid uteblivna statliga löneutbetalningar. Statliga ersättningar, särskilt socialförsäkringen, omfattar en större andel av hushållen och utgör för många en direkt försörjningskälla. Detta innebär att konsumtionseffekterna i sådana fall kan bli både snabbare och mer omfattande.

Effekterna av uteblivna statliga löneutbetalningar bedöms därmed i högre grad vara regionalt koncentrerade, medan effekterna av uteblivna statliga ersättningar får ett bredare genomslag i ekonomin.

Statens funktionsförmåga

Utöver de hushållsekonomiska effekterna kan längre avbrott i statliga löneutbetalningar påverka statens funktionsförmåga. Statsanställda återfinns i verksamheter som är centrala för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner och för samhällets krisberedskap.

⁵⁹ Se exempelvis Finansinspektionen (2021; 2025) och Riksbanken (2024) om hushållens skuldsättning, fasta boendekostnader och hur höga skulder kan göra konsumtionen känslig för inkomstbortfall och ekonomiska störningar.

Vid kortvariga störningar bedöms effekterna på verksamheten vara begränsade. Vid mer långvariga eller återkommande avbrott kan dock arbetsförutsättningar, motivation och i förlängningen även viljan att upprätthålla verksamhet påverkas.

Forskning och mätningar indikerar att den civila försvarsviljan i Sverige generellt är hög och tenderar att samvariera positivt med utbildning och inkomst, samt att den kan förstärkas i krissituationer.⁶⁰ Mot denna bakgrund är det rimligt att anta att statsanställda, som i genomsnitt har hög utbildningsnivå och relativt goda inkomster, uppvisar en hög vilja att bidra till såväl civilt som militärt försvar. Statens funktionsförmåga bedöms därmed inte primärt vara hotad av bristande försvarsvilja.

Den huvudsakliga risken är i stället ekonomisk och arbetsmarknadsrelaterad. Om osäkerhet kring löneutbetalningar blir varaktig, eller om avbrott återkommer, finns en risk att kvalificerad personal i ökad utsträckning söker sig till andra arbetsgivare. Detta kan på sikt påverka myndigheternas kompetensförsörjning och därigenom deras operativa förmåga. Det bör även noteras att uteblivna löneutbetalningar i vissa fall kan utgöra ett väsentligt åsidosättande av arbetsgivarens skyldigheter, vilket i teorin kan ge arbetstagare rätt att lämna sin anställning med omedelbar verkan.⁶¹ Hur detta skulle tillämpas i en situation där avbrottet orsakas av exempelvis externa störningar ligger dock utanför denna studies ram.

I ett scenario med höjd beredskap skiljer sig arbetsmarknadens funktionssätt från normala förhållanden. Statsanställda inom samhällsviktig verksamhet kan vara krigsplacerade och därmed skyldiga att tjänstgöra i verksamheter som är centrala för totalförsvaret. Möjligheterna att lämna sin tjänst eller byta arbetsgivare kan därmed vara starkt begränsade.⁶²

Återkommande störningar i löneutbetalningar kan även påverka tilliten till staten och dess attraktivitet som arbetsgivare. Statens legitimitet vilar i hög grad på dess förmåga att leverera centrala funktioner.⁶³ Om löneutbetalningar uteblir eller framstår som osäkra riskerar detta att påverka såväl statsanställdas som allmänhetens förtroende för staten som en pålitlig och kapabel aktör.

En sådan utveckling kan leda till minskad arbetsinsats, svårigheter att rekrytera och behålla kvalificerad personal samt försämrade förutsättningar för myndigheternas verksamhet. I förlängningen kan detta påverka statens förmåga att upprätthålla samhällsviktig verksamhet.

Samlad bedömning: samhällseffekt och totalförsvaret

Sammantaget visar analysen att uteblivna statliga löneutbetalningar sannolikt inte leder till lika snabba och omfattande konsekvenser för hushållen och samhällseko-

⁶⁰ Myndigheten för psykologiskt försvar. (2025).

⁶¹ Stycke 3 i §4 Lagen om anställningsskydd.

⁶² Lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Det bör samtidigt understrykas att analysen i denna rapport inte omfattar scenarier med höjd beredskap.

⁶³ Se Rothstein (2011).

nomin, som ett bortfall av statliga ersättningar. Hushåll med statligt anställda har i genomsnitt högre inkomster och ofta flera betalningsalternativ, vilket ger en viss motståndskraft vid kortvariga avbrott.

Vid längre avbrott kan effekterna dock bli påtagliga. Dels kan ett stort antal hushåll hamna i låg inkomststandard, dels kan minskad konsumtion påverka lokala ekonomier. Därutöver finns risker att staten tappar i kompetens, särskilt vid långvariga eller återkommande störningar, om fler väljer andra arbetsgivare än staten.

Analysen indikerar att uteblivna statliga löneutbetalningar främst innebär risker för statens kompetensförsörjning och långsiktiga förmåga, medan bortfall av statliga ersättningar i högre grad riskerar att snabbt ge breda samhällsekonomiska effekter.

6. Samlad systemeffekt

Samtidiga ekonomiska chocker

De föregående kapitlen har analyserat konsekvenserna av avbrott i två centrala statliga utbetalningsflöden till hushållen: statliga ersättningar och statliga löneutbetalningar. I praktiken är dessa flöden emellertid inte isolerade från varandra. De är funktionellt sammanlänkade genom gemensamma tekniska system och genom sin roll i hushållens inkomster och i den samhällsekonomiska cirkulationen.

Ett avbrott i Försäkringskassans utbetalningsförmåga kan därmed samtidigt påverka flera centrala inkomstflöden till hushåll, inklusive socialförsäkringsersättningar, pensionsutbetalningar och delar av statliga löner. Konsekvenserna av sådana samtidiga störningar kan inte förstås genom att analysera varje system för sig, utan måste betraktas i ett samlat systemperspektiv.

Statliga ersättningar och statliga löner fyller olika men kompletterande funktioner i samhällsekonomin. Ersättningarna – särskilt socialförsäkringen – utgör en grundläggande försörjningskälla för stora delar av befolkningen, medan statliga löner är nära kopplade till statens verksamhet och till bemanningen av samhällsviktiga funktioner.

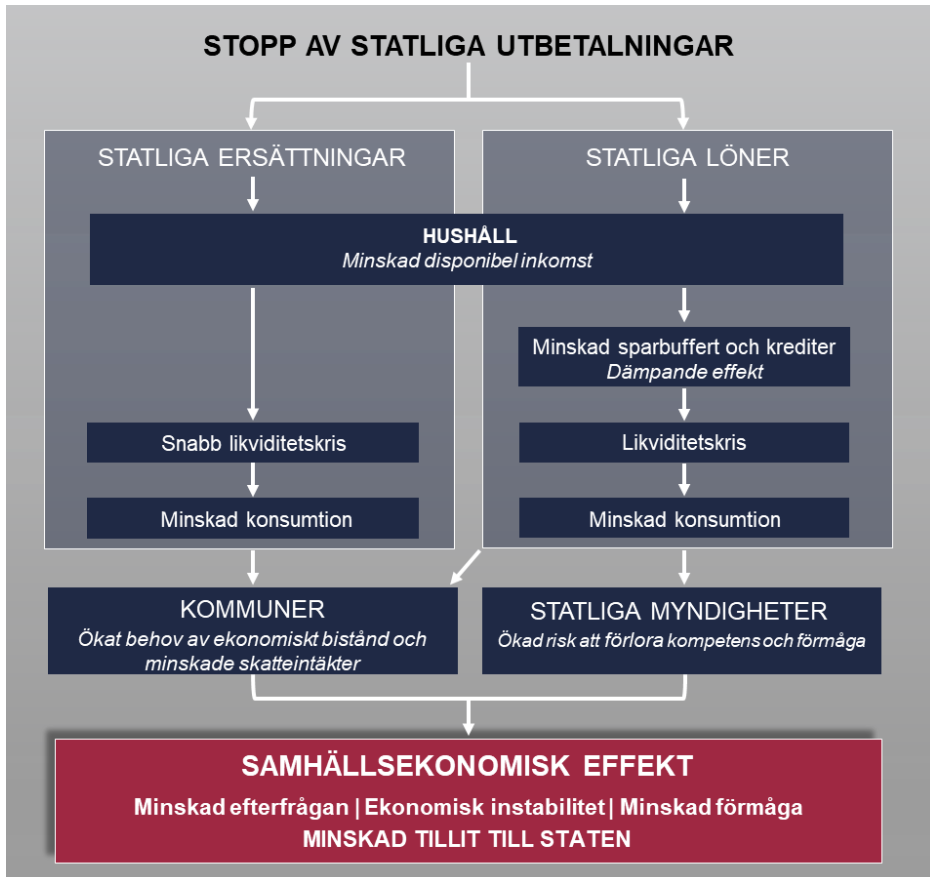
När dessa flöden störs samtidigt uppstår inte enbart additiva effekter, utan potentiellt förstärkta och mer svåröverblickbara konsekvenser. Ett bortfall av statliga ersättningar påverkar snabbt hushållens konsumtionsförmåga, medan uteblivna statliga löner kan påverka statens egen verksamhetsförmåga. I kombination innebär detta att både efterfrågesidan i ekonomin och utbudet av samhällsviktiga funktioner kan påverkas samtidigt.

Ett systemperspektiv är därmed nödvändigt för att förstå hur störningar i statliga utbetalningar kan utvecklas från en finansiell störning till en bredare samhällsekonomisk och funktionell kris. I detta kapitel analyseras hur sådana effekter kan förstärkas genom spridning mellan sektorer, påverka finansiell stabilitet och i förlängningen få konsekvenser för statens institutionella förmåga och centrala roll inom totalförsvaret.

För att konkretisera hur störningar i statliga utbetalningsflöden kan spridas i samhällsekonomin sammanfattas analysen i en förenklad systembild (figur 4). Figuren illustrerar de centrala transmissionskedjor genom vilka ett avbrott i statliga utbetalningar påverkar hushåll, och hur dessa effekter därefter kan spridas vidare till företag, offentlig sektor och det finansiella systemet.

Systembildens tydlighet gör att konsekvenserna inte enbart uppstår genom direkta inkomstbortfall, utan även genom dynamiska förstärkningseffekter mellan olika delar av ekonomin. Den fungerar därmed som en analytisk utgångspunkt för den fortsatta genomgången av systemövergripande effekter.

Figur 4. Förenklad systembild av hur avbrott i statliga utbetalningar kan påverka hushåll och i förlängningen samhällsekonomi.

Som framgår av figur 4 kan två huvudsakliga transmissionskedjor identifieras. Den första utgår från hushållens inkomster, där ett bortfall av statliga ersättningar snabbt påverkar likviditet och konsumtion, med spridningseffekter till lokal efterfrågan och kommunal ekonomi. Dessa effekter uppstår i regel inom dagar till veckor, i takt med att hushållens betalningsåtaganden förfaller.

Den andra kedjan utgår från statens arbetskraft, där uteblivna löneutbetalningar påverkar myndigheters förmåga och därigenom tillhandahållandet av samhällsviktiga funktioner. De direkta hushållsekonomiska effekterna av uteblivna löner kan initialt vara mer begränsade, men konsekvenserna för statens verksamhet och kompetensförsörjning kan bli mer betydande vid mer varaktiga eller återkommande störningar.

Dessa två kedjor verkar parallellt men med olika tidsprofiler. Medan effekter kopplade till hushållens inkomster uppstår snabbt, utvecklas effekterna på statens operativa förmåga och på förtroendet för staten som arbetsgivare mer gradvis över tid. Vid upprepade eller långvariga avbrott kan dessa processer förstärka varandra, vilket innebär att de samlade konsekvenserna i samhällsekonomin kan bli större än summan av de enskilda delarna.

Förstärkningseffekter mellan sektorer

Störningar i statliga utbetalningsflöden påverkar inte enbart de hushåll som direkt mottar ersättningar eller löner. Genom ekonomins sammanlänkade struktur sprids effekterna vidare till andra sektorer, vilket innebär att de samhällsekonomiska konsekvenserna kan bli större än den ursprungliga inkomstförlusten.

En central transmissionsmekanism är hushållens konsumtion. När inkomster faller bort minskar hushållens möjligheter att upprätthålla sin efterfrågan på varor och tjänster. Ett bortfall av statliga ersättningar påverkar därför snabbt konsumtionen. Uteblivna statliga löner berör i genomsnitt hushåll med högre inkomster, men även i dessa fall leder ett mer varaktigt avbrott till minskad konsumtion, inte minst till följd av ökad osäkerhet kring framtida inkomster.

Den minskade efterfrågan slår direkt mot företag i den lokala ekonomin. Effekterna blir särskilt tydliga i regioner där en stor del av sysselsättningen är kopplad till statlig verksamhet eller där många hushåll är beroende av statliga ersättningar. Företag som möter fallande efterfrågan tvingas anpassa sin verksamhet, vilket kan påverka både omsättning och sysselsättning och därigenom förstärka de ekonomiska effekterna ytterligare.

Effekterna sprids även till den offentliga sektorn. Kommuner och regioner är beroende av skatteintäkter från hushållens inkomster och konsumtion. När inkomster faller påverkas skattebasen samtidigt som efterfrågan på offentliga stödinsatser ökar. Kombinationen av minskade intäkter och ökade utgifter innebär en dubbel belastning på den offentliga ekonomin.

Sammantaget innebär detta att störningar i statliga utbetalningsflöden ger upphov till förstärkningseffekter mellan hushåll, företag och offentlig sektor, vilka i ekonomisk mening kan förstås som multiplikatorliknande effekter. Genom dessa spridningsmekanismer kan konsekvenserna snabbt växa i omfattning och påverka samhällsekonomin funktionssätt i ett bredare perspektiv.

Effekter på finansiell stabilitet

Störningar i statliga utbetalningsflöden kan få konsekvenser för den finansiella stabiliteten, särskilt om avbrotten är omfattande och/eller varaktiga. Hushållens inkomster utgör en central grund för löpande betalningar och kreditåtaganden,

vilket innebär att ett brett inkomstbortfall snabbt kan påverka betalningsmönster i ekonomin.

Vid kortvariga avbrott kan effekterna i många fall hanteras genom sparande eller konsumtionsanpassningar. Vid mer långvariga eller återkommande störningar ökar däremot risken för att hushåll skjuter upp betalningar eller ökar sin kreditanvändning, vilket påverkar både skuldsättning och möjligheter till återbetalning.

För banker och andra kreditgivare innebär detta en förändrad riskbild. Ökade kreditrisker och osäkerhet kring hushållens inkomster kan leda till mer restriktiv utlåning, vilket i sin tur begränsar hushållens möjligheter att jämna ut inkomstbortfall över tid.

Därigenom skulle en negativ återkopplingsmekanism uppstå där inkomstbortfall, kreditåtstramning och minskad efterfrågan förstärker varandra, vilket har observerats både under finanskrisen och i senare analyser av finansiell stabilitet och kredityckler.⁶⁴ Sammantaget innebär detta att störningar i statliga utbetalningsflöden, utöver sina direkta effekter på hushåll, vid mer varaktiga avbrott kan utvecklas till ett systemproblem genom förändrade kreditrisker, betalningsmönster och utlåningsbeteenden.

Förtroendedimension och institutionell stabilitet

Statens förmåga att genomföra utbetalningar till hushåll har inte enbart ekonomisk betydelse, utan utgör även en central komponent i medborgarnas förtroende för offentliga institutioner. I ett samhälle där en stor del av hushållens inkomster helt eller delvis är beroende av statliga ersättningar eller löner blir stabila och förutsägbara utbetalningar en konkret manifestation av statens leveransförmåga.⁶⁵

Kortvariga störningar i utbetalningsflöden behöver inte i sig få några varaktiga effekter på förtroendet, särskilt om de hanteras snabbt och kommuniceras tydligt. Vid mer långvariga eller återkommande avbrott förändras förutsättningarna. Osäkerhet kring statens förmåga att upprätthålla centrala betalningsfunktioner riskerar då att påverka tilliten till offentliga institutioner, särskilt om störningarna uppfattas som systematiska snarare än tillfälliga.⁶⁶

Ur ett totalförsvarsperspektiv får denna dimension särskild betydelse. Statliga myndigheter har centrala roller i beredskap av det civila försvaret och i upprätthållandet av samhällsviktiga funktioner. Om staten inte förmår leverera grundläggande ekonomiska flöden till hushåll kan detta på sikt påverka både

⁶⁴ Se exempelvis Bank for International Settlements (2022) och Riksbanken (2023).

⁶⁵ Rothstein (2011).

⁶⁶ OECD (2023).

legitimitet och efterlevnad, vilket i förlängningen kan försvaga samhällets samlade motståndskraft.⁶⁷

Stabiliteten i statliga utbetalningsflöden bör därmed förstås som en del av statens institutionella robusthet. Förmågan att upprätthålla dessa funktioner bidrar inte enbart till ekonomisk stabilitet, utan även till att upprätthålla tilliten mellan stat och medborgare – en förutsättning för att samhällssystemet ska fungera under störningar, kriser och höjd beredskap.

⁶⁷ Se exempelvis rapport från MSB (2020).

7. Diskussion och slutsatser

Del A – slutsatser/systemanalys

Analysen i denna rapport visar att statliga utbetalningar till hushåll utgör en samhällsbärande funktion med betydelse långt utöver de enskilda mottagarnas ekonomi. Statliga ersättningar, framför allt socialförsäkringen, fungerar som en central försörjningskälla för stora delar av befolkningen och som ett återkommande kassaflöde i samhällsekonomin. Statliga löneutbetalningar fyller samtidigt en annan, men kompletterande, funktion genom att upprätthålla statens roll som arbetsgivare och därmed förutsättningarna för myndigheternas löpande verksamhet.

En första slutsats är att statliga ersättningar bör förstås både som trygghetssystem och som ekonomisk infrastruktur. Utbetalningarna påverkar hushållens försörjning, konsumtion, kommunala skattebaser och lokal efterfrågan. Ett avbrott i dessa flöden riskerar därför att snabbt få konsekvenser som sträcker sig bortom de hushåll som direkt berörs.

En andra slutsats är att hushållens sårbarhet i hög grad bestäms av ekonomiska marginaler och avbrottets placering i betalningscykeln. För hushåll med små buffertar kan effekterna av ett uteblivet betalningstillfälle uppstå redan inom några dagar. Rapportens simuleringar visar att andelen personer som lever i hushåll med låg inkomststandard skulle öka kraftigt om statliga ersättningar och löner uteblir, från nästan 500 000 till omkring 2,6 miljoner personer. Sårbarheten är samtidigt ojämnt fördelad och särskilt tydlig bland ensamstående pensionärer, ensamstående med barn och hushåll i kommungrupper där statliga ersättningar utgör en större del av den disponibla inkomsten.

Samtidigt bör denna bild nyanseras. Intervjuer med kommunföreträdare indikerar att vissa mindre och landsbygdspräglade kommuner kan ha en annan typ av operativ motståndskraft än vad de kvantitativa indikatorerna fångar. I dessa fall framhålls en relativt god kommunal ekonomi, begränsad närvaro av statliga verksamheter samt en etablerad förmåga att lokalt organisera service till invånarna. Detta kan innebära att den initiala anpassningsförmågan vid störningar i vissa fall är högre än vad strukturella sårbarhetsmått ensamt indikerar. Samtidigt är denna typ av lokal kapacitet ofta beroende av informella nätverk, praktiska lösningar och tidigare erfarenheter, vilket gör den svår att kvantifiera och därmed inte fullt ut fångas i den registerbaserade analysen.

En tredje slutsats är att konsekvenserna utvecklas över tid. Vid kortvariga avbrott dominerar likviditetsproblem på hushållsnivå. Vid avbrott som varar i veckor ökar risken för uppskjutna betalningar, minskad konsumtion och ökat tryck på kommunernas socialtjänst. Vid längre eller återkommande avbrott kan effekterna spridas vidare till företag, kreditmarknader, offentliga finanser och institutionellt för-

troende. Tidsdimensionen är därmed avgörande för att förstå när en störning övergår från ett hushållsekonomiskt problem till en systempåverkande händelse.

En fjärde slutsats är att kommunerna utgör en central mottagare av följd effekter. När hushållens buffertar och kreditmöjligheter uttöms förskjuts delar av belastningen från statlig till kommunal nivå. Detta aktualiserar frågan om vertikal robusthet i det offentliga systemet. Ekonomiskt bistånd är utformat som ett yttersta skyddsnet, inte som en ersättning för breda nationella transfereringssystem. Ett långvarigt avbrott riskerar därför att skapa en obalans mellan kommunernas ansvar och deras finansiella och administrativa kapacitet.

När det gäller statliga löner visar analysen ett delvis annat mönster. Hushåll med statligt anställda har i genomsnitt högre inkomster och ofta flera inkomstkällor, vilket innebär att kortvariga störningar sannolikt får mer begränsade samhällseffekter än ett bortfall av statliga ersättningar. Vid längre eller återkommande avbrott förändras dock bilden. Då kan uteblivna eller tidsmässigt osäkra löneutbetalningar påverka statens attraktivitet som arbetsgivare, myndigheternas kompetensförsörjning och i förlängningen statens funktionsförmåga.

Ur ett totalförsvarsperspektiv innebär detta att statliga utbetalningar inte enbart är en administrativ eller finansiell funktion. De utgör en del av det civila försvarets grundläggande förmåga och därmed av de förutsättningar som krävs för att totalförsvaret som helhet ska fungera. Om hushållens försörjning, kommunernas kapacitet, företagens efterfrågan och myndigheternas verksamhet påverkas samtidigt kan även förutsättningarna för Försvarmaktens operativa förmåga påverkas indirekt.

Betydelsen av denna funktion kan dessutom komma att öka framöver. Utvecklingen inom totalförsvaret innebär att fler individer kan komma att omfattas av statligt reglerad tjänstgöring och ersättningssystem kopplade till exempelvis civilplikt, allmän tjänsteplikt eller andra former av beredskapsrelaterad tjänstgöring.⁶⁸ Samtidigt har Försvarmakten återkommande betonat att civilt och militärt försvar måste ses som ett sammanhängande system, där personalförsörjning, samhällsviktiga funktioner och administrativa strukturer planeras och samordnas redan i fredstid.⁶⁹

Statliga ersättningar och statliga löner kan mot denna bakgrund förstås som mer än ekonomiska transfereringar till hushållen. De bidrar också till att upprätthålla arbetskraftsförsörjning, myndigheters operativa förmåga och samhällets grundläggande funktionalitet. Ett längre avbrott i dessa utbetalningar riskerar därför att påverka både hushållens försörjning och totalförsvarets samlade motståndskraft.

⁶⁸ Se SOU (2525:6), *Plikten kallar! - En modern personalförsörjning av det civila försvaret*

⁶⁹ Försvarmakten (2025).

Del B – sannolikhet, osäkerhet och realism

Analysen är explorativ och bygger på ett hypotetiskt scenario. Resultaten ska därför inte tolkas som prognoser över ett faktiskt händelseförlopp. Effekternas omfattning beror på avbrottets orsak, tidpunkt, varaktighet, geografiska spridning och på vilka reservrutiner eller kompensatoriska åtgärder som kan aktiveras. Det finns också osäkerheter kopplade till hushållens faktiska sparande, tillgång till kredit, informella stöd och beteendeförändringar vid en störning. Simuleringarna ger därför en indikation på potentiell sårbarhet, snarare än en exakt skattning av utfall.

Sammantaget pekar rapporten på att ekonomisk säkerhet behöver förstås *som mer* än statens förmåga att finansiera åtaganden. Det handlar också om förmågan att genomföra betalningar i rätt tid, till rätt mottagare och med tillräcklig kontinuitet. Utbetalningssystemens robusthet, samordningen mellan stat och kommun, betalningssystemens tillgänglighet och möjligheten att snabbt kommunicera och återställa förtroende framstår därmed som centrala delar av samhällets samlade motståndskraft.

Samtidigt är det viktigt att betona att det scenario som analyseras i rapporten har en låg sannolikhet. Det finns, såvitt känt, inga historiska exempel i Sverige på längre sammanhängande avbrott i statliga utbetalningar till hushåll av den omfattning som analyseras här. Däremot har störningar förekommit i enskilda led, där statliga myndigheter, kommuner eller andra offentliga aktörer tillfälligt haft begränsningar i sin utbetalningsförmåga. Erfarenheterna från sådana händelser visar att alternativa lösningar i regel har kunnat etableras relativt snabbt, ofta utan att mottagarna i någon större utsträckning påverkats.

Internationella analyser av längre avbrott i statliga utbetalningar och offentlig verksamhet pekar på att ekonomiska effekter tenderar att förstärkas över tid. I en analys av Congressional Budget Office⁷⁰ om ”gouvernement shutdowns” bedömer att fördröjda offentliga utbetalningar och minskad offentlig verksamhet kan bidra till minskad konsumtion, lägre efterfrågan och negativa effekter på BNP och arbetsmarknad. Analysen pekar även på att hushållens konsumtionsanpassning tenderar att öka ju längre avbrottet varar, i takt med att ekonomiska buffertar och likviditet påverkas. Även om merparten av de ekonomiska effekterna bedöms återhämtas när utbetalningar återupptas framhålls samtidigt att vissa produktions- och välfärdsförluster riskerar att bli bestående.⁷¹

Från svenska erfarenheter från tidigare kriser, såsom COVID-19-pandemin och perioder av kraftiga energiprisökningar, för att staten har en betydande handlingsförmåga när det gäller att snabbt etablera nya eller förstärkta utbetalningsflöden när samhällsekonomisk stabilitet så kräver. Exempelvis kunde både omfattande

⁷⁰ Kan förenklat jämföras med Ekonomistyrningsverket eller Konjunkturinstitutet i Sverige.

⁷¹ Se Congressional Budget Office (2025).

företagsstöd och riktade transfereringar till hushåll implementeras under relativt kort tid.⁷²

Detta talar för att ett fullständigt och långvarigt bortfall av statliga utbetalningar till hushåll är mindre sannolikt. Samtidigt bör det noteras att Försäkringskassan, genom sin omfattning och räckvidd, utgör en unik nod i det statliga utbetalningssystemet. Att etablera alternativa lösningar med motsvarande täckning och precision kan därför ta tid, särskilt vid störningar som påverkar flera delar av systemet samtidigt. Även om alternativa utbetalningsvägar sannolikt kan etableras inom veckor, kan ett sådant tidsglapp i sig vara tillräckligt för att utlösa de effekter som analysen pekar på.

Mot denna bakgrund bör analysen förstås som en belysning av potentiella sårbarheter i ett system som i normalfallet är robust, men där konsekvenserna av ett allvarligt avbrott kan bli betydande. En central slutsats är att det inte nödvändigtvis krävs ett fullständigt och långvarigt bortfall av statliga utbetalningar för att systempåverkan ska uppstå. Även relativt korta avbrott, särskilt om de inträffar vid kritiska tidpunkter i betalningscykeln eller drabbar stora grupper samtidigt, kan vara tillräckliga för att utlösa spridningseffekter till hushåll, kommuner och vidare till samhällsekonomin.

Statens utbetalningsförmåga bör därmed inte enbart förstås som en fråga om finansiell kapacitet, utan som en fråga om samhällsekonomisk och institutionell kontinuitet. Förmågan att upprätthålla eller snabbt återställa statliga betalningsflöden framstår i detta perspektiv som en central del av samhällets ekonomiska säkerhet och totalförsvarets samlade motståndskraft.

⁷² Se Ekholm m.fl. (2022) *för statliga stöd under pandemin samt Försäkringskassan (2026c) om statligt elstöd till hushåll*, (<https://www.forsakringskassan.se/privatperson/utbetalning-av-elstod-2026/elstod-for-2021-2022> (uttag 2026-05-12))

Förslag på vidare studier

Rapporten har haft en explorativ ansats och syftat till att identifiera och analysera tänkbara samhällsekonomiska konsekvenser av avbrott i statliga utbetalningar till hushåll. Analysen visar samtidigt att området rymmer flera frågor som skulle kunna studeras vidare genom mer fördjupade, kvantitativa eller sektorsspecifika analyser. Nedan presenteras några exempel på områden där ytterligare studier bedöms kunna bidra till ökad kunskap om samhällets ekonomiska motståndskraft och totalförsvarets funktionalitet.

Kommunernas kapacitet vid bortfall av statliga ersättningar

En fördjupad analys av hur kommunernas socialtjänst och ekonomi påverkas om ett stort antal hushåll samtidigt söker ekonomiskt bistånd.

Samhällsekonomiska modellberäkningar av längre avbrott

En kvantitativ studie, exempelvis med makroekonomisk modell eller jämviktsmodell, av hur ett längre avbrott kan påverka konsumtion, BNP, sysselsättning, skatteintäkter och offentliga finanser.

Förtroende, kommunikation och institutionell tillit

En studie av hur medborgarnas förtroende påverkas av störningar i statliga utbetalningar och vilken roll kriskommunikation spelar för att begränsa förtroendeförluster.

Statliga löner och myndigheters operativa uthållighet

En fördjupad analys av hur långvariga eller återkommande löneavbrott kan påverka motivation, personalrörlighet och kompetensförsörjning vid myndigheter som bedöms bedriva samhällsviktig verksamhet.

Ekonomisk beredskap vid utbyggd civilplikt

En studie av hur ett ökat antal personer i civil beredskap eller civilplikt påverkar behovet av robusta ersättnings- och utbetalningssystem.

Statens betalningsförmåga och ekonomiska beroendekedjor

En studie av hur avbrott i bredare statliga betalningsflöden – såsom leverantörsbetalningar, ersättningar till företag och myndighetsinterna betalningar – kan påverka försörjningskedjor, samhällsviktig verksamhet och ekonomisk stabilitet. Staten är en central ekonomisk aktör och störningar i dessa flöden kan få betydande samhällsekonomiska konsekvenser

Referenser

Offentligt tryck

Lagar och förordningar

Förordning (2009:1174) med instruktion för Försäkringskassan.

Förordning (2012:208) med instruktion för Statens servicecenter.

Förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Socialförsäkringsbalk (2010:110).

Socialtjänstlag (2001:453)

Statliga utredningar och propositioner

Försvarsberedningen (2023a). *Allvarstid. Försvarsberedningens säkerhetspolitiska rapport 2023* (Ds 2023:19). Stockholm: Regeringskansliet.

Försvarsberedningen (2023b). *Kraftsamling. Inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret* (Ds 2023:34). Stockholm: Regeringskansliet.

Prop. 2020/21:30. *Totalförsvaret 2021–2025*. Stockholm: Regeringen.

Statens offentliga utredningar (SOU) 2022:10. *Sverige under pandemin*. Stockholm: Regeringskansliet.

Statens offentliga utredningar (SOU) 2023:16. *Staten och betalningarna*. Stockholm: Regeringskansliet.

Statens offentliga utredningar (SOU) 2024:49. *Arbetslöshetsförsäkringen vid störning, kris eller krig*. Stockholm: Regeringskansliet.

Statens offentliga utredningar (SOU) 2024:65. *Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig*. Stockholm: Regeringskansliet.

Statens offentliga utredningar (SOU) 2025:6. *Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret*. Stockholm: Regeringskansliet.

Rapporter, litteratur och övriga källor

Arbetsgivarverket (2026). *Arbetsgivarverkets årsredovisning 2025*. Stockholm: Arbetsgivarverket.

- Arbetsgivarverket (2026). *Staten i siffror*. Tillgänglig via: [Arbetsgivarverket – Staten i siffror](#) (Hämtad 2026-05-02).
- Arbetsgivarverket (2024). *Statistik om Arbetsgivarverkets medlemmar*. Dnr AGV 2025/692. Tillgänglig via hemsida: [Arbetsgivarverket – Statistik om medlemmar](#) (Hämtad 2025-10-09).
- Bergh, A. & Kruse, A. (2022). *Tryggare kan ingen vara? En ESO-rapport om socialförsäkringar och välfärdssystem*. Stockholm: Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi.
- Bank for International Settlements (2022). *Annual Economic Report 2022*. Basel: BIS.
- Congressional Budget Office (2025). *A Quantitative Analysis of the Effects of the Government Shutdown on the Economy Under Three Scenarios, as of October 29, 2025*. Washington, DC: Congressional Budget Office.
- Ekholm, K. m.fl. (2022). *Underlagsrapport till SOU 2022:10 Sverige under pandemin*. Stockholm: Regeringskansliet.
- Ekonomistyrningsverket (2024a). *Utfallet för statens budget – del av ESV:s underlag till årsredovisning för staten 2023*. Stockholm: Ekonomistyrningsverket.
- Ekonomistyrningsverket (2024b). *Prognosuppföljning 2024*. Stockholm: Ekonomistyrningsverket.
- Eurostat (2026). *Employment and activity by sex and age – annual data*. Luxemburg: Eurostat. (Uttag 2026-03-04).
- Finansinspektionen (2021). *FI-analys 28: Svenska hushålls likvida tillgångar*. Dnr 21–729. Stockholm: Finansinspektionen.
- Finansinspektionen (2023). *Stabiliteten i det finansiella systemet*. Stockholm: Finansinspektionen.
- Finansinspektionen (2025a). *Svenskarnas sparande*. Dnr 24–28252. Stockholm: Finansinspektionen.
- Finansinspektionen (2025b). *Den svenska bolånemarknaden, april 2025*. Stockholm: Finansinspektionen.
- Finanspolitiska rådet (2023). *Svensk finanspolitik 2023*. Stockholm: Finanspolitiska rådet.
- Försäkringskassan (2023). *Årsredovisning 2022*. Stockholm: Försäkringskassan.
- Försäkringskassan (2024). *Årsredovisning 2023*. Stockholm: Försäkringskassan.
- Försäkringskassan (2026). *Vilken betydelse har statliga ersättningar och löner för hushållens inkomster? – En analys av beredskapssektorn Ekonomisk säkerhets betydelse för hushållens ekonomi*. Stockholm: Försäkringskassan.

Försäkringskassan (2026b). *Utbetalningsdatum och handläggningstider*. Tillgänglig via hemsida: Försäkringskassan – handläggningstider (Uttag 2026-03-04).

Försäkringskassan (2026c). *Elstöd för 2021–2022*. Tillgänglig via hemsida: Försäkringskassan – elstöd (Uttag 2026-05-12).

Försvarsmakten (2025). *Remissvar över Plikten kallar! En modern personalförsörjning av det civila försvaret (SOU 2025:6)*. Stockholm: Försvarsmakten.

Kronofogden (2024). *Nya skulder under skuldsanering*. Korta analyser nr 2. Stockholm: Kronofogden.

Konjunkturinstitutet (2025). *Konjunkturläget juni 2025*. Stockholm: Konjunkturinstitutet.

Lugilde, A., Bande, R. & Riveiro, D. (2017). “Precautionary Saving: A Review of the Empirical Literature.” *Journal of Economic Surveys*, 33(2), s. 481–515.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2012). *Vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet*. Karlstad: MSB.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2014). *Vägledning för beroendeanalys*. Karlstad: MSB.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2020). *Metodstöd för samhällskonsekvensanalys*. Karlstad: MSB.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2023). *Lista med de viktigaste samhällsfunktionerna – utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap*. Karlstad: MSB.

Myndigheten för civilt försvar (2025). *Det civila beredskapssystemet*. Stockholm: MCF.

Myndigheten för civilt försvar (2026). *Lista med de viktigaste samhällsfunktionerna – utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap*. MCF0018. Stockholm: MCF.

Myndigheten för psykologiskt försvar (2025). *Försvarsvilja*. Dnr MPF 2025:290. Karlstad: Myndigheten för psykologiskt försvar.

OECD (2023). *Economic Policy Reforms 2023: Going for Growth*. Paris: OECD Publishing.

Pescaroli, G. & Alexander, D. (2016). “Critical infrastructure, panarchies and the vulnerability paths of cascading disasters.” *Natural Hazards*, 82(1), s. 175–192.

Pensionsmyndigheten (2024a). *Årsredovisning 2023*. Stockholm: Pensionsmyndigheten.

- Pensionsmyndigheten (2024b). *Orange rapport 2024 – årsredovisning för det allmänna pensionssystemet*. Stockholm: Pensionsmyndigheten.
- Pensionsmyndigheten (2026). *När betalas din pension ut? Tillgänglig via hemsida: Pensionsmyndigheten – utbetalningar* (Uttag 2026-03-06).
- Putnam, R.D. (1992). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Riksbanken (2024). *Betalningsrapport 2024*. Stockholm: Sveriges riksbank.
- Riksbanken (2025). *Betalningsrapport 2025*. Stockholm: Sveriges riksbank.
- Rothstein, B. (2011). *The Quality of Government: Corruption, Social Trust, and Inequality in International Perspective*. Chicago: University of Chicago Press.
- Sandmo, A. (1970). "The Effect of Uncertainty on Saving Decisions." *The Review of Economic Studies*, 37(3), s. 353–360.

Bilagor

Bilaga A: Kommunindelning enligt SKR

Tabell 11. Kommungruppsindelning enligt SKR

A. Storstäder och storstadsnära kommuner	
A1. Storstäder	Kommuner med minst 200 000 invånare varav minst 200 000 invånare i den största tätorten.
A2. Pendlingskommun nära storstad	Kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en storstad eller storstadsnära kommun.
B. Större städer och kommuner nära större stad	
B3. Större stad	Kommuner med minst 50 000 invånare varav minst 40 000 invånare i den största tätorten.
B4. Pendlingskommun nära större stad	Kommuner där minst 40 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.
B5. Lågpendlingskommun nära större stad	Kommuner där mellan 25 och 39 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i en större stad.
C. Mindre städer/tätorter och landsbygdskommuner	
C6. Mindre stad/tätort	Kommuner med minst 15 000 men mindre än 40 000 invånare i den största tätorten.
C7. Pendlingskommun nära mindre stad/tätort	Kommuner där minst 30 procent av nattbefolkningen pendlar till arbete i annan mindre ort och/eller där minst 30 procent av den sysselsatta dagbefolkningen bor i annan kommun.
C8. Landsbygdskommun	Kommuner med mindre än 15 000 invånare i den största tätorten, lågt pendlingsmönster (mindre än 30 procent).
C9. Landsbygdskommun med besöksnäring	Landsbygdskommun med minst två kriterier för besöksnäring, det vill säga antal gästnätter, omsättning inom detaljhandel/ hotell/ restaurang i förhållande till invånarantalet.

Källa: SKR (2022), *Kommungruppsindelning 2023*

Tabell 12 Kommunklassificering enligt SKR:s Kommungrupsindelning 2023

Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod
Göteborg	A1	Borlänge	B3	Mullsjö	B4	Avesta	C6	Olofström	C7	Ängelholm	C8
Malmö	A1	Borås	B3	Mörbylånga	B4	Falkenberg	C6	Orust	C7	Överkalix	C8
Stockholm	A1	Eskilstuna	B3	Nora	B4	Falköping	C6	Osby	C7	Övertorneå	C8
Ale	A2	Gävle	B3	Nordmaling	B4	Falun	C6	Oxelösund	C7	Arjeplog	C9
Alingsås	A2	Halmstad	B3	Nykvarn	B4	Gotland	C6	Ronneby	C7	Borgholm	C9
Bollebygd	A2	Helsingborg	B3	Ockelbo	B4	Hudiksvall	C6	Skara	C7	Båstad	C9
Botkyrka	A2	Jönköping	B3	Perstorp	B4	Härreda	C6	Skinnskatteberg	C7	Eda	C9
Burlöv	A2	Kalmar	B3	Robertsfors	B4	Karlshamn	C6	Smedjebacken	C7	Gällivare	C9
Danderyd	A2	Karlstad	B3	Sala	B4	Karlskoga	C6	Storfors	C7	Härnösand	C9
Ekerö	A2	Kristianstad	B3	Sjöbo	B4	Karlskrona	C6	Sävsjö	C7	Jokkmokk	C9
Haninge	A2	Linköping	B3	Strängnäs	B4	Katrineholm	C6	Tibro	C7	Leksand	C9
Huddinge	A2	Luleå	B3	Surahammar	B4	Kiruna	C6	Tidaholm	C7	Malung-Sälén	C9
Hällefors	A2	Lund	B3	Svalöv	B4	Lidköping	C6	Tjörn	C7	Mora	C9
Hässleholm	A2	Norrköping	B3	Svenljunga	B4	Ljungby	C6	Tomelilla	C7	Orsa	C9
Järfälla	A2	Sundsvall	B3	Säter	B4	Ludvika	C6	Töreboda	C7	Rättvik	C9
Kungsbacka	A2	Södertälje	B3	Söderköping	B4	Mariestad	C6	Vadstena	C7	Simrishamn	C9
Kungälv	A2	Trollhättan	B3	Sölvesborg	B4	Norrådal	C6	Vara	C7	Sorsele	C9
Kävlinge	A2	Umeå	B3	Tierp	B4	Nyköping	C6	Vingåker	C7	Sotenäs	C9
Lerum	A2	Uppsala	B3	Timrå	B4	Oskarshamn	C6	Vänersborg	C7	Storuman	C9
Lidingö	A2	Växjö	B3	Torsås	B4	Piteå	C6	Ydre	C7	Strömstad	C9
Lilla Edet	A2	Vårgårda	B3	Trosa	B4	Skellefteå	C6	Älmhult	C7	Tanum	C9
Lomma	A2	Örebro	B3	Vaggeryd	B4	Skövde	C6	Åre	C7	Älvkarleby	C9
Mölndal	A2	Östersund	B3	Valdemarsvik	B4	Varberg	C6	Ödeshög	C7	Älvsbyn	C9
Nacka	A2	Alvesta	B4	Vännäs	B4	Västervik	C6	Arvidsjaur	C8	Årjäng	C9
Nynäshamn	A2	Aneby	B4	Värmdö	B4	Västerås	C6	Arvika	C8		
Partille	A2	Bjurholm	B4	Åmål	B4	Ystad	C6	Bengtstorfors	C8		
Salem	A2	Bjuv	B4	Ånge	B4	Örnsköldsvik	C6	Bollnäs	C8		
Sigtuna	A2	Bromölla	B4	Åsele	B4	Arboga	C7	Dorotea	C8		
Skurup	A2	Enköping	B4	Åtvidaberg	B4	Boxholm	C7	Filipstad	C8		
Sollentuna	A2	Eslöv	B4	Örkelljunga	B4	Dals-Ed	C7	Gislaved	C8		
Solna stad	A2	Forshaga	B4	Östra Göinge	B4	Degerfors	C7	Hagfors	C8		
Staffanstorps	A2	Gagnef	B4	Askersund	B5	Eksjö	C7	Haparanda	C8		
Stenungsund	A2	Gnesta	B4	Berg	B5	Emmaboda	C7	Härjedalen	C8	Forts nästa sida	

Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod	Kommun	Klass-kod
Sundbyberg	A2	Grums	B4	Boden	B5	Essunga	C7	Kalix	C8		
Svedala	A2	Grästorps	B4	Bräcke	B5	Fagersta	C7	Kramfors	C8		
Trelleborg	A2	Habo	B4	Finspång	B5	Flen	C7	Ljusdal	C8		
Tyresö	A2	Hallsberg	B4	Hylte	B5	Färgelanda	C7	Lycksele	C8		
Täby	A2	Hallstahammar	B4	Håbo	B5	Gnosjö	C7	Lysekil	C8		
Upplands Väsby	A2	Hammarö	B4	Kristinehamn	B5	Gullspång	C7	Malå	C8		
Upplands-Bro	A2	Heby	B4	Köping	B5	Götene	C7	Norsjö	C8		
Vallentuna	A2	Herrljunga	B4	Laxå	B5	Hedemora	C7	Ovanåker	C8		
Vaxholm	A2	Höganäs	B4	Lindesberg	B5	Hjo	C7	Pajala	C8		
Vellinge	A2	Hörby	B4	Motala	B5	Hofors	C7	Ragunda	C8		
Värnamo	A2	Kil	B4	Munkfors	B5	Hultsfred	C7	Sollefteå	C8		
Öckerö	A2	Kinda	B4	Nybro	B5	Högsby	C7	Strömsund	C8		
Österåker	A2	Klippan	B4	Nässjö	B5	Höör	C7	Sunne	C8		
		Knivsta	B4	Sandviken	B5	Karlsborg	C7	Säffle	C8		
		Krokom	B4	Tingsryd	B5	Kungsör	C7	Söderhamn	C8		
		Kumla	B4	Tranemo	B5	Ljusnarsberg	C7	Torsby	C8		
		Laholm	B4	Uddevalla	B5	Markaryd	C7	Tranås	C8		
		Landskrona	B4	Ulricehamn	B5	Mellerud	C7	Vansbro	C8		
		Lekeberg	B4	Uppvidinge	B5	Munkedal	C7	Vetlanda	C8		
		Lessebo	B4	Vindeln	B5	Mönsterås	C7	Vilhelmina	C8		
		Mark	B4	Åstorp	B5	Norberg	C7	Vimmerby	C8		
		Mjölby	B4	Östhammar	B5	Nordanstig	C7	Ålvdalen	C8		

Bilaga B: Intervjuer och dialoger

För att belysa de samhällsekonomiska och sociala konsekvenserna av uteblivna statliga utbetalningar genomförs semistrukturerade digitala intervjuer med ett urval av myndigheter, organisationer och aktörer på nationell, regional och lokal nivå. Syftet med intervjuerna är att komplettera kvantitativa analyser och scenarier med praktiska och erfarenhetsbaserade perspektiv på hur olika delar av samhället skulle påverkas om socialförsäkringsutbetalningar och statliga löner tillfälligt upphör. Urvalet av intervjuer är strategiskt och grundar sig på aktörernas roller inom *beredskapssektorn Ekonomisk säkerhet* samt deras betydelse i samhällets ekonomiska kedja.

Intervjuerna omfattar 13 intervjuer och delas upp i följande grupper:

Nationella myndigheter

– *Riksgälden, Statens servicecenter, Myndigheten för psykologiskt försvar (MPF) och Försvarsmakten.*

Dessa intervjuer handlade om statens betalningsförmåga, styrning och samordning, samt de psykologiska och kommunikativa dimensionerna av ekonomisk kris.

Kommunsektorn

– *En storstadskommun (Göteborg), en mellanstor kommun (Sundsvall) och en glesbygdskommun (Årjäng).*

Intervjuerna med kommunerna fokuserade på lokal försörjningsförmåga, socialtjänstens beredskap, likviditet och hur kommunerna kan tänkas agera som sista försörjningslinje när statens utbetalningar upphör.

Regioner

– *Region Skåne.*

Syftet var att belysa hälso- och sjukvårdens uthållighet, personalförsörjning och samverkan med staten och kommunerna vid längre ekonomiska störningar.

Näringsliv och försörjningssektor

– *Svensk Handel, Svensk Dagligvaruhandel och Svenskt Näringsliv.*

Dessa samtal handlade om betalningsflöden, konsumtionsmönster, livsmedelsförsörjning och logistikkedjor vid störda ekonomiska system.

Civilsamhälle och hushållsperspektiv

– *Konsumentverket och Röda Korset.*

Här belystes hushållens ekonomiska motståndskraft, kreditberoende och sociala effekter vid längre perioder utan inkomster, samt civilsamhällets möjligheter att stödja utsatta grupper.

Intervjuerna genomförs digitalt under november och december 2025 och varje tog cirka 1 timme. De dokumenterades genom minnesanteckningar, men används

inte som empiriskt material i statistisk mening, utan som kvalitativt besluts- och kontextunderlag för analysen.

Syftet var att ge författarna en tvärspektoriell och integrerad bild av hur uteblivna statliga utbetalningar kan påverka samhällets ekonomiska stabilitet, försörjningsförmåga och psykologiska resiliens – från stat till hushåll.

Urval av kommuner och region

För att belysa hur konsekvenserna av uteblivna statliga utbetalningar kan variera mellan olika delar av landet har tre kommuner och en region valts ut. Urvalet är strategiskt och syftar till att spegla skillnader i geografi, befolkning, ekonomisk struktur och institutionell roll.

Göteborgs stad representerar storstadsnivån med komplexa sociala och ekonomiska beroenden samt en omfattande kommunal förvaltning. *Sundsvalls kommun* illustrerar mellanstora kommuner med stark statlig närvaro och blandad arbetsmarknad, där beroendet av socialförsäkringar och löneutbetalningar är påtagligt. *Årjängs kommun* speglar en glesbygdskommun med begränsad likviditet, gräns-handel- och småföretagsberoende, där hushållens köpkraft snabbt påverkas vid ekonomiska störningar.

Som regional aktör ingår *Region Skåne*, som ansvarar för hälso- och sjukvård, kollektivtrafik och regional samordning, och som därmed har en central roll i att upprätthålla samhällsviktig service vid kris.

Tillsammans gav urvalet en balanserad geografisk och strukturell bredd – från storstad till glesbygd och från lokal till regional nivå – vilket möjliggjort att få en inblick i hur statliga, kommunala och regionala beroenden samverkar i ett scenario där socialförsäkringssystemet tillfälligt ligger nere.

ISSN 1650-1942

www.foi.se